

Ekroos, Ari; Warsta, Matias; Lilja, Raimo:

Asianosaiset ja valitusoikeus ympäristönsuojelulaissa

2017

KETJUA-hanke:

Enlawin Consulting Oy

Ekoleima Ay

Tiivistelmä

Hallintolaki (434/2003) sisältää yleissäännökset asianosaisuudesta (lain 11 §) hallintomenettelyjä koskien ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään yleisesti valitusoikeudesta hallintolainkäytössä (lain 6 §). Ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja muut ympäristönkäyttöä koskevat lait sisältävät näistä poikkeavia asianosaisuutta koskevia säännöksiä. Tärkein sanamuodollinen ero koskee sitä, että ympäristönsuojelulain mukaan asiaosaisia ovat ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, kun hallintolain sanamuodon mukaan asianosaiset rajoittuvat niihin, joiden etua tai oikeutta asia koskee.

Yleisesti perustuslaki (731/1999), Århusin sopimus (SopS 123/2004) ja siihen nojautuva EU:n normisto (erityisesti IE-direktiivi 2010/75/EU) sisältävät reunaehdot asianosaisuudesta säätämiseksi. Perustuslain 20 §:n 2 momentin säännös velvoittaa lainsäätäjää järjestämään riittävät vaikutusmahdollisuudet ympäristöllisessä päätöksenteossa. EU sääntely vastaa sisällöltään pääosin Århusin sopimusta ja EU-normisto koskee velvoittavana osallistumis- ja muutoksenhakusääntelyn osalta vain laajamittaisia hankkeita.

Ympäristönsuojelulain keskeisimmät ympäristölupamenettelyn asianosaisuutta koskevat säännökset ovat: 39 §, jossa säädetään luvanhakijan velvollisuudesta liittää lupahakemukseen selvitys asianosaisista (vanhan ympäristönsuojelulain 35 § tältä osin saman sisältöinen); 39 a § (437/2017), jossa säädetään mahdollisuudesta kutsua luvanhakijan ja lupaviranomaisen väliseen tapaamiseen ennen luvan hakemista asianosaisia; 43 §:n 1 momentti, jossa säädetään asianosaisen oikeudesta tehdä muistutuksia lupahakemuksen johdosta (vanhan ympäristönsuojelulain 37 § saman sisältöinen); sekä 44 §, jossa säädetään lupakuulutuksen erillistiedoksiantovelvollisuudesta asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Yleisesti on mahdollista todeta, että hallintokäytäntö on asianosaisuuden suhteen varsin liberaali. Tämä tarkoittaa sitä, että asianosaisuuden puuttumisen vuoksi ei lupaviranomaiselle toimitettua kirjelmää tai muuta aineistoa jätetä huomiotta. On mahdollista todeta, että asianosaisuutta koskevat korkeimman hallinto-oikeuden ja Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisut eivät ole kovin merkittävä tai ongelmallinen asiaryhmä oikeuskäytännössä ja pääosa "ongelmatapauksista" on koskenut erityistapauksia. Lähtökohtaisesti on vaikeaa puuttua lainsäädäntöä uudistamalla oikeuskäytännössä esiintyneisiin tulkinnanvaraisiin kysymyksiin, joissa tulkinnanvaraisuus johtuu kyseisestä asiasta. Hallinto- tai oikeuskäytännöstä ei saa tukea sellaiselle ajatukselle, että asianosaisuutta voitaisiin tämentää joillakin toimialoilla tai jottenkin rajata etäisyysperusteisesti lainsäädännössä. Ohjein saattaisi olla mahdollista jossakin määrin tämentää mallintamista melu-, haju- ja pölyperusteisten asianosaisten selvittämiseksi ennen lupahakemuksen jättämistä.

Erityistä tarvetta uudistaa asianosais- ja valitusoikeussäätelyä ympäristönsuojelulaissa ei ole, sillä muutoksilla ei ilmeisestikään olisi mahdollista merkittävästi sujuvoittaa menettelyä. Ympäristönsuojelulain asianosaiskäsite (lain 43 §) on siis nyky muodossaankin tyydyttävä hallintomenettelyn tarpeisiin. Valitusoikeuden osalta olisi kuitenkin selvempää, että asianosaisten määritelmä olisi myös ympäristönsuojelulain 191 §:ssä. Uutta ympäristönsuojelulakia säädettäessä ei ollut tarkoitus rajoittaa valitusoikeutettujen piiriä.

Merkille on pantava erityisesti se, että erilaisissa hankkeissa on hyvin erilainen asianosaisten piiri (esim. jätevedet, ilmapäästöt, ympäristöriskit, jätteiden käsittely) ja asianosaisten piiri on ympäristölupa-asioissa joskus edeltä tuntematon. Tulevaisuudessa ympäristölupamenettely toteutetaan sähköisessä asiointiympäristössä, jossa asianosaisten ja muut tahot voivat saada käyttöönsä lupahanketta koskevan informaation nykyistä laajemmin. Myös tiedottaminen, kuuluttaminen, muistutukset ja mielipiteet toteutetaan järjestelmän piirissä. Lisäksi sähköisen asiointin kehittymisen myötä on mahdollista ottaa käyttöön uusia osallistumisen muotoja.

Sisällys

1.	Toimeksianto	5
2.	Yleiset lähtökohdat	5
2.1.	Asianosaiset	5
2.1.1.	Hallintomenettely - asianosainen ja kuuleminen	5
2.1.2.	Hallintolainkäyttö - asianosainen ja valitusoikeus	9
2.2.	Säätelyn reunaehdoja	10
2.2.1.	Perustuslaki	10
2.2.2.	Ylikansallisia reunaehdoja	11
3.	Asianosaisuus ympäristölupamenettelyssä	13
3.1.	Lainsäädännön kehityksestä	13
3.2.	Asianosaisen muistutusoikeus ja muiden mielipiteen ilmaisuoikeus	15
3.2.1.	Lähtökohdat	15
3.2.2.	Asianosaisten muistutukset ja muiden mielipiteet	16
3.2.3.	Havaintoja hallintokäytännöstä	18
3.2.4.	Vesilaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki	18
3.3.	Lupahakemuksessa asianosaiset selvitettävä	20
3.4.	Tiedottaminen	21
3.5.	Muutoksenhaku - valitusoikeus	22
3.5.1.	Ympäristönsuojelulaki	22
3.5.2.	Havaintoja oikeuskäytännöstä	23
3.5.3.	Vesilaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki	25
4.	Johtopäätöksiä	26
	Liite 1, Oikeuskäytäntöä ympäristönsuojelulaki: KHO ja Vaasan HAO	
	Liite 2, Oikeuskäytäntöä, maankäyttö- ja rakennuslaki: KHO	

1. Toimeksianto

Ympäristönsuojelulain uudistamisen ns. Projekti 1 toi lähtökohtana esille, ettei asianosaisten kuulemisesta käytännössä olisi mahdollista säätää juuri nykyistä seikka-peräisemmin. Projektiryhmä sen sijaan esitti, että hallinto- ja oikeuskäytäntöä tutkimalla voitaisiin täsmentää, keitä on pidettävä henkilöinä, joita asia erityisesti koskee. Lisäksi tuotiin esille kysymys siitä, voitaisiinko säätää tai ohjeistaa hankeyyppikohtaisista etäisyyksistä, joilla lupa-asioista olisi tiedotettava asianosaisille tehostetusti.

Tarjouspyynnön mukaan tuli selvittää hallintoviranomaisten päätösten sekä hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön perusteella asianosaaisuutta, kuten siitä ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa on säädetty (joita asia erityisesti koskee). Aineistosta oli selvitettävä lisäksi, voidaanko määrittää hankeyyppikohtaisia etäisyyksiä, joiden määräämälle asianosaispiirille olisi tiedotettava tehostetusti ja mitä nämä etäisyyksisarvot voisivat olla. Selvityksessä oli huomioitava nykyiset kuulemiskäytännöt ja -ohjeet. Niin ikään oli arvioitava aineiston perusteella, onko asianosaisten kuulemista mahdollista ja syytä keskittää ja rajoittaa vain hallintoasian käsittelyn varsinaisiin asianosaisiin, jotka määräytyvät hallintolain 11 §:n mukaisesti. Lisäksi tuli tarkastella asianosaaisuutta hallintomenettelyn (asianosaisten oikeus jättää muistutuksia) lisäksi myös hallintolainkäyttömenettelyn näkökulmasta (muutoksenhaku ja valitusoikeus). Tarkastelun ulkopuolella jäivät kuitenkin viranomaisten asianosaisuuteen liittyvät kysymykset.

2. Yleiset lähtökohdat

2.1. Asianosaiset

2.1.1. Hallintomenettely – asianosainen ja kuuleminen

Asianosainen on hallintoasiassa hallintolain 11 §:n (434/2003) mukaan se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Hallintolaki ilmaisee asianosaisen perusmääritelmän, joka otettiin lakiin käsitteen selkeyttämiseksi. Määritelmä otettiin lakiin hallintolain myötä, eikä sen edeltäjä hallintomenettelylaki (598/1982) sisältänyt vastaavaa määritelmää, mutta hallintomenettelylain soveltamisalaa koskevassa 1 §:ssä säädettiin, että lain 14-28 §:ää, joka koskivat menettelyä itseään, oli noudatettava vain, jos hallintomenettelyssä oli päätettävä jonkun edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Hallintolain yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 72/2002) tuodaan esiin, että asianosaisen käsitettä on pidetty sisällöltään monimerkityksisenä ja epätäsmällisenä ja asianosaisuuteen on liitetty useita oikeusvaikutuksia, joita sovelletaan eri hallinnonaloilla ja erityyppisissä hallintoasioissa hie-man toisistaan poikkeavalla tavalla.

Hallintolain 11 §:n perustelujen mukaan muualla lainsäädännössä asianosaiskäsite rakentuu vaihteleville perusteille riippuen siitä, minkä tyyppisestä sääntelystä kulloinkin on kysymys. Lisäksi todetaan, että sisällöltään laajaksi asianosaisen käsite muodostuu erilaisissa ympäristönsuojeluun liittyvissä lupa- ja hakemusasioissa. Niin ikään todetaan, että ympäristöhallinnon alalla asianosaisaseman katsotaan usein syntyvän sillä perusteella, että asiassa tehtävä ratkaisu saattaa vaikuttaa ihmisten ja yhteisöjen oloihin ja etuihin. Lisäksi todetaan, että laajavaikutteisissa ympäristöasioissa kysymys asianosaispuhevallasta riippuu viime kädessä siitä, millä tavoin oletettu intressi on perusteltavissa.

Hallintolain 11 §:n säännös on tarkoituksella kirjoitettu väljään muotoon, jotta se mahdollistaa riittävän joustavuuden ja tapauskohtaisen harkinnan asianosaisaseman määräytymisessä. Lähtökohtana oli, että asianosaisen käsite säädettiin asian oikeudellisen vaikutuksen perusteella. Hallintolain mukaiset asianosaiset voidaan jakaa "varsinaisiin asianosaisiin", joita olisivat ratkaisutoimenpiteen välitön kohde eli se (ympäristölupa-asioissa hakija), jonka oikeudesta, edusta tai velvollisuudesta asiassa päätetään taikka jonka kanssa viranomainen tekee hallintosopimuksen. Tällaiset asianosaiset ovat menettelyn varsinaisia asianosaisia, joiden omasta asiasta käsittelyssä voidaan katsoa olevan kysymys eli joihin asiassa annettava päätös kohdistetaan. "Muiden asianosaisten" asianosaisasema voi syntyä muun kuin välittömäksi luonnehdittavan oikeusvaikutuksen perusteella. Tämän vuoksi asianosaisasema on myös sillä, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, mutta johon asiassa tehtävä päätös ei nimenomaisesti tule kohdistumaan.

Asianosaisia voivat olla niin luonnolliset henkilöt kuin oikeushenkilötkin. Myös viranomaisella voisi olla hallintoasiassa asianosaisen puhevalta, jos asia koskee viranomaisen oikeutta ehdotetussa pykälässä edellytetyllä tavalla oikeudellisesti. Valtion tai kunnan viranomainen voi olla yksityiseen asianosaiseen verrattavassa asianosaisasemassa esimerkiksi maanomistajana tai luvan haltijana.

Hallintolain 11 §:n perustelujenkin mukaan hallintoasiassa voi olla laajemmalti asianosaisia kuin hallintolainkäyttöasian käsittelyssä. Niiden mukaan esimerkiksi ympäristölupapäätöstä valmisteltaessa asianosaisina voidaan pitää kauempana sijaitsevan kiinteistön haltijoita, omistajia tai muita asukkaita kuin päätöstä koskevaa valitusta ratkaistaessa. Lisäksi tuodaan esiin, että asianosaispiiri saattaa myös laajentua muutoksenhakuvaiheessa, esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain piiriin kuuluvissa asioissa.

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Sen mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Hallintomenettelylain 15 § sisälsi vastaavan säännöksen. Hallintolain 34 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kuulemisvelvoitteen osalta asianosainen voi tarkoittaa niin varsinaista asianosaista kuin muutakin asianosaista. Hallintolakiin ei otettu säännöksiä siitä, millä tavalla kuuleminen käytän-

nössä toteutetaan. Yleinen lähtökohta kuitenkin on, että asianosainen antaa selityksensä kirjallisesti. Kuulemisvelvollisuuden täyttämiseksi riittää, että viranomaisen varaa asianosaiselle tällaisen tilaisuuden. Yleisesti kuuleminen palvelee hallintoasiain totuudenmukaista selvittämistä, koska asianosainen saa häntä kuultaessa tietoonsa ne vaatimukset ja selvitykset, joiden perusteella häntä koskeva asia ratkaistaan. Sen lisäksi että asianosainen voi näin valvoa asian selvittämistä, hän voi kuulemisen yhteydessä esittää omia vaatimuksiaan asiassa.

Kuulemisesta ilmoittamisesta säädetään hallintolain 36 §:ssä. Sen yleisten vaatimusten mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Lisäksi kuulemisesta koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Hallintolain mukaan asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Hallintomenettelylaki ei sisältänyt hallintolain 36 §:ää vastaavaa säännöstä. Säännöksen perustelujen mukaan tarkoituksena oli selkeyttää tuolloista käytäntöä asettamalla viranomaiselle nimenomainen velvollisuus ilmoittaa asianosaiselle kuulemisen tarkoitus sekä toimittaa tälle kuulemisen kohteena olevat asiakirjat. Lisäksi säännös ilmensi myös vaatimusta siitä, että kuulemisaineiston tulee olla esitettävissä kirjallisessa muodossa. Lähtökohtana yleisessä hallintomenettelyssä on, että asianosaiselle toimitetaan ilmoituksen yhteydessä kuulemisen kannalta tarpeelliset asiakirjat tai niiden jäljennökset. Ympäristölupamenettelyjen kannalta on kuitenkin tärkeää, että mikäli jäljennöksiä ei kustannussyistä valmisteta tai asiakirjoja ei muusta syystä toimiteta, asianosaiselle voidaan varata mahdollisuus tutustua asiakirjoihin asianomaisessa viranomaisessa tai muussa tarkoitukseen sopivassa paikassa. Tällöin ilmoituksesta tulee selvästi käydä ilmi, missä ja milloin asianosaisella on mahdollisuus tutustua asiakirjoihin.

Hallintolaki sisältää myös yleissäännökset katselmuksesta (38 §) ja tarkastuksesta (39 §). Ympäristönsuojelulaki ei sisällä säännöksiä ympäristölupakäsittelyn yhteydessä tehtävästä katselmuksesta ja katselmuksiin on sovellettava hallintolakia. Ympäristönsuojelulain 18 luvun valvontaa koskevat säännökset sisältävät säännöksiä lähinnä laillisuusvalvontaan kuuluvista tarkastuksista (168 § ja 169 §), tarkastusoikeudesta (172 §) ja tarkastusmenettelystä (174 §). Tarkastusoikeudet koskevat kuitenkin myös lupaviranomaista.

Hallintolain 38 §:n mukaan voi viranomaisen toimittaa katselmuksen, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi. Asianosaiselle on varattava tilaisuus olla läsnä katselmuksessa ja esittää mielipiteensä esille tulevista seikoista. Asian laadun niin vaatiessa katselmukseseen on kutsuttava myös viranomaisen, jonka tehtäviin asianomaisen toiminnan valvonta lain mukaan kuuluu tai jonka asiantuntemusta tarvitaan asian ratkaisemiseksi (esim. ELY-keskus). Katselmus on toimitettava aiheuttamatta kohtuutonta häiriötä katselmuksen kohteelle tai sen haltijalle. Hallintolain 38 §:n 2 momentin mukaan katselmuksessa on pidettävä pöytäkirjaa, josta tulee käydä ilmi viranomaisen tekemät keskeiset havainnot ja asianosaisen esittämät huomautukset

ja pöytäkirja on viipymättä annettava tiedoksi asianosaiselle ja muille toimitukseen kutsutuille. Hallintolain mukainen katselmus on julkinen, mutta viranomaisen voi rajoittaa yleisön pääsyä katselmukseen, jos se on tarpeen asian laadun tai katselmuksen kohteena olevan toiminnan luonteen vuoksi. Katselmusta ei saa toimittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa, ellei laissa erikseen toisin säädetä.

Hallintolain 39 § sisältää säännökset tarkastuksesta. Ne tulevat noudatettavaksi myös ympäristönsuojelulain 172 §:ään perustuvassa tarkastuksessa. Ympäristönsuojelulain 174 § sisältää viittaussäännöksen hallintolain 39 §:ään ja asianosaisuutta koskevan erityissäännöksen. Hallintolain mukaan viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Tarkastuksen kuluessa asianosaiselle on, mikäli mahdollista, kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Yleisen säännön mukaan tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Tarkastuksesta on hallintolain 39 §:n 2 momentin mukaan viipymättä laadittava kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Hallintolain 44 §:n mukaan viranomaisen kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi asianosaiset, joihin päätös välittömästi vaikuttaa. Päätöksestä on myös selvittävä päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu. Lisäksi päätöksestä on käytävä ilmi sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Viranomaisen on hallintolain 54 §:n mukaan annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Asiakirja annetaan tiedoksi alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos tiedoksiannettavaan asiakirjaan on kuitenkin liitetty asian käsittelyssä kertyneitä asiakirjoja, joita ei voida luovuttaa vastaanottajalle, viranomaisen on varattava tälle tilaisuus tutustua asiakirjoihin viranomaisen luona. Tiedoksiannon yhteydessä on ilmoitettava, missä ja mihin saakka asiakirjoja pidetään nähtävillä. Hallintolain 55 §:n mukaan tiedoksianto toimitetaan tavallisena tai todisteellisena tiedoksiantona taikka, jos sitä ei voida edellä tarkoitettuin tavoin toimittaa, yleistiedoksiantona. Yleistiedoksiantoa voidaan käyttää myös silloin, kun asiakirja on annettava tiedoksi yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä.

Yksityishenkilölle tiedoksianto toimitetaan henkilölle itselleen tai tämän lailliselle edustajalle (hallintolain 56 §). Asiassa, joka koskee kahta tai useampaa asianosaista yhteisesti, tiedoksianto toimitetaan hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan yhtei-

sessä asiakirjassa ilmoitetulle yhdyshenkilölle. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, tiedoksianto toimitetaan asiakirjan ensimmäiselle allekirjoittajalle, jonka on ilmoitettava tiedoksisaannista muille allekirjoittajille. Tavallinen tiedoksianto yhteisölle tai säätiölle toimitetaan sen ilmoittamaan osoitteeseen (hallintolain 57 §) ja kuolinpesälle tiedoksianto toimitetaan sille pesän osakkaalle, jonka hallussa pesä on, tai pesänhoitajalle. Jos kuolinpesä on usean osakkaan yhteisessä hallinnossa, tiedoksianto voidaan toimittaa yhdelle heistä. Osakkaan on ilmoitettava tiedoksisaannista muille pesän osakkaille. Tiedoksianto konkurssipesälle toimitetaan pesänhoitajalle.

Hallintolain 62 §:n mukaan yleistiedoksiannossa asiakirja pidetään määrätyn ajan vastaanottajan nähtävillä viranomaisessa. Asiakirjan nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava virallisessa lehdessä ja sen lisäksi viranomaisen ilmoitustaululla tai sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, mitä asia koskee sekä maininta siitä, missä ja mihin ajankohtaan saakka asiakirja pidetään nähtävillä. Viranomaisen ilmoituksessa on todettava, että tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta virallisessa lehdessä. (Voimassa olevan kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaan kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä tavalla. Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Ilmoituksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.)

2.1.2. Hallintolainkäyttö - asianosainen ja valitusoikeus

Hallintolainkäyttölain 6 §:ssä (586/1996) säädetään valittajasta. Sen mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Hallintolainkäyttölain valittajan käsite vastaa siis sisällöltään yleistä asianosaisen käsitettä. Hallintolainkäyttölain 6 § on myös yleinen valitusoikeussäännös.

Ennen hallintolainkäyttölain 6 §:ää ei vastaavaa yleissäännöstä ollut. Säännöksellä ei sen yksityiskohtaisten perustelujen (HE 217/1995) mukaan ollut tarkoitus muuttaa niitä perusteita, joiden mukaan tuolloisessa oikeuskäytännössä arvioitiin asianosaisen valitusoikeuden määräytymistä. Tavoitteena oli löytää silloisen hallintomenettelylain 1 §:n asianosaismääritelmän kaltainen yleinen säännös siitä, ketä on pidettävä asianosaisena valitusta tehtäessä. Säännös asianosaisen valitusoikeuden määräytymisestä vastasi tuolloisen kuntalain 92 §:ssä (365/1995) ollutta asianosaisen määritelmää, joka on saman sisältöinen kuin voimassa olevan kuntalain 137 §:ssä.

Hallintolainkäyttölain mukaan valitusoikeus on siis ensinnäkin sillä, johon päätös on kohdistettu. Valitusoikeus on siten sillä, jolle päätöksessä on nimenomaisesti asetettu jokin velvollisuus, rajoitus tai kielto tai jolta on evätty kokonaan tai osittain jokin oikeus tai etu. Toiseksi valitusoikeus on sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, mutta johon päätöstä ei ole muodollisesti kohdistettu. Hallintolainkäyttölain 6 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valitusoikeutta ei voitaisi johtaa yksinomaan päätöksen välillisistä vaikutuksista. Tämän välittömyyskriteerin soveltuvuutta arvioitaessa olisi kiinnitettävä huomiota kunkin asian laatuun ja asiassa ilmenevään oikeusturvan tarpeeseen.

Hallintolainkäyttölain valitusoikeussäännös on yleissäännös, jota noudatetaan, jollei subjektiivisesta valitusoikeudesta ole tarkempia erityissäännöksiä. Säännös on perustelujen mukaan väljän yleislausekkeen muodossa, jotta oikeuskäytännön kehittäminen olisi mahdollista.

Hallintolainkäyttöuudistuksen yhteydessä valitusoikeussäännös näyttäisi pysyvän sisällöltään saman sisältöisenä kuin voimassa olevassa laissa, mutta säännöksen nimi muuttuisi ja se olisi "valitusoikeus hallintopäätöksestä". Hallintopäätökseen saisi sen mukaan hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään (luonnos hallituksen esitykseksi laiksi oikeudenkäynnistä hallintoa-asioissa, 18.4.2017, <http://oikeusministerio.fi>).

2.2. Sääntelyn reunaehdot

2.2.1. Perustuslaki

Perustuslain 20 §:n 2 momentin (731/1999) mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännös velvoittaa lainsäätäjää järjestämään riittävät vaikutusmahdollisuudet ympäristöllisessä päätöksenteossa. Vaikka säännöksen sanamuoto ei olekaan ehdoton, on sen tulkinta käytännössä ollut sellainen, että asianosaisille ja muillekin osallistahoille on lainsäädännössä järjestettävä mahdollisuus esittää muistutuksensa tai mielipiteensä ympäristöllisen lupa-asian käsittelyn yhteydessä. Perustuslain 20 §:n 2 momentin on siis katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennettaisiin, eikä sitä supistettaisi ilman erittäin painavia perusteita.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Säännös velvoittaa lainsäätäjää toisaalta säätämään muutoksenhakumahdollisuudesta ja toisaalta sen mukaan asianosaisella eli sellaisella, jon-

ka oikeutta ja velvollisuuksia päätös koskee, tulee olla oikeus hakea muutosta viranomaisen tekemään päätökseen.

2.2.2. Ylikansallisia reunaehtoja

Yleisön osallistumisesta erityisiä toimia koskevaan päätöksentekoon koskevassa Århusin sopimuksessa (Yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa, SopS 123/2004) taataan asianosaisille oikeuksia hankkeisiin. Århusin sopimuksen mukaisten hankkeiden soveltamisala vastaa pääosin IE-direktiivin (direktiivi teollisuuden päästöistä, 2010/75/EU) ja ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 mukaisten hankkeiden soveltamisalaa eli hankkeilta, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kansallisesti sopimus tulee sovellettavaksi vaikutuksiltaan vastaaviin hankkeisiin, joita ei ole lueteltu sopimuksen liitteessä.

Århusin sopimuksen artiklassa 2 on määritelmiä, jotka ovat mielenkiintoisia asiaosaisuutta ja osallisuutta tarkasteltaessa. Sopimuksessa "yleisöllä" (art. 2(4)) tarkoitetaan yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä ja, kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, näiden henkilöiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä ja "yleisöllä, jota asia koskee" (art. 2(5) tarkoitetaan yleisöä, johon ympäristöä koskeva päätöksenteko vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, taikka yleisöä, jonka etua se koskee; ympäristönsuojelua edistäviä ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttäviä valtiosta riippumattomia järjestöjä pidetään tätä määritelmää sovellettaessa yleisönä, jonka etua asia koskee. Käsite "yleisö, jota asia koskee" rinnastuu kansallisen lainsäädännön asianosaisiin (pätöksenteko vaikuttaa, todennäköisesti vaikuttaa tai etua koskee). Sopimuksen mukaan ympäristönsuojelua edistävät järjestöt kuitenkin rinnastuvat sopimuksen mukaan asianosaisiin.

Ympäristöllisen päätöksenteon eli ympäristölupamenettelyn osalta Århusin sopimuksen artikla 6(2) edellyttää tiedottamista päätöksentekomenettelyn alkuvaiheessa "yleisölle, jota asia koskee" eli asianosaisille ja ympäristönsuojelujärjestöille. Sopimuksessa on lueteltu (5-kohtainen luettelo) seikat, joista muun ohessa on tiedotettava.

Århusin sopimuksen artikla 9 sisältää määräykset muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta. Sen mukaan on varmistettava kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että niillä, jotka kuuluvat "yleisöön, jota asia koskee", ja joiden etua asia riittävästi koskee, tai vaihtoehtoisesti, jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos sopimuspuolen hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa ja/tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä minkä tahansa 6 artiklan määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi kansallisen lainsäädännön

määräysten mukaisesti. Riittävä etu ja oikeuksien heikentyminen määritellään sopimuksen mukaan kansallisen lainsäädännön vaatimusten sekä sen tavoitteen mukaisesti, että "yleisölle, jota asia koskee", annetaan laaja muutoksenhaku- ja viireillepano-oikeus. Lisäksi valtiosta riippumattoman ympäristöjärjestön, joka täyttää 2(5) artiklan vaatimukset, etua pidetään riittävänä.

Tiivistetysti Århusin sopimus asettaa perusvaatimustason osallistumiselle asianosaisten ja ympäristöjärjestöjen osalta laajamittaisissa hankkeissa (käytännössä lähinnä ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 mukaiset hankkeet). Muissa hankkeissa kansallinen liikkumavara on oikeudellisesti laajempi, mutta tosiasiallisesti perustuslain 20 §:n 2 momentistakin johtuen niukka.

Osallistumisoikeusdirektiivi (2003/35/EY), jolla EU saattoi sääntelynsä vastaamaan Århusin sopimusta, määrittää tiedonsaanti- ja osallistumisoikeuksien rajapinnat EU-mittakaavan hankkeissa. Direktiivillä muutettiin silloisen YVA-direktiivin ja IPPC-direktiivin osallistumisoikeuksia. EU muutti direktiivillä lainsäädäntönsä vastaamaan Århusin sopimusta. Direktiivin osallistumis- ja muutoksenhakuoikeutta koskevat artikkelit kumottiin YVA-direktiivillä (2011/92/EU ja sen muutoksella 2014/52/EU) ja nykyisin IE-direktiivi sisältää nämä säännökset. IE-direktiivin 24 artikla tavallaan päivittää osallistumisoikeusdirektiivin mukaiset yleisön osallistumisoikeudet.

Sen mukaan "yleisölle, jota asia koskee", on annettava mahdollisuus osallistua varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti menettelyihin, jotka koskevat luvan myöntämistä tai sen muuttamista. Osallistumisen menettelystä säädetään tarkemmin liitteessä IV, jonka mukaan yleisölle on mm. ilmoitettava lupahakemus, mukaan lukien lupahakemustietojen kuvaus, mahdollinen päätösluonnos, yksityiskohtaiset tiedot yleisön osallistumisesta ja kuulemisesta. IE-direktiiviä sovelletaan vain sen liitteissä mainittuihin hankkeisiin, joille edellytetään ympäristölupaa. Muutoksenhaku ja viireillepano-oikeus määritetään IE-direktiivin 25 artiklassa, jonka mukaan yleisöön kuuluvilla, jota asia koskee, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä 24 artiklan säännösten soveltamisalaan kuuluvien päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiassällön tai menettelyn laillisuus uudelleen tutkittavaksi, jos asia koskee riittävästi kyseessä olevaa yleisöä tai kyseessä oleva yleisö väittää oikeuttaan heikennettävän.

Yhdyskuntajätevesidirektiivin nojalla jäsenvaltio päättää itse, varmistaako se direktiivin noudattamisen ennako- tai jälkivalvontana. Århusin sopimuksen liitteen I kohdassa 6 osallistumisoikeusraja (6 artiklan 1 a kohta) on asetettu jätevedenpuhdistamoille, joiden kapasiteetti vastaa yli 150 000 asukasvastinelukua. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvien teollisuusjätevesien johtamista yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoihin säädellään joko säädöksin tai erityisluvilla. Direktiivi ei koske muun muassa asumisen rinnastuvia teollisuusjätevesiä.

Jätedirektiivissä (2008/98/EY) ei säädetä osallistumisesta tai muutoksenhausta, koska osallistumisen ja muutoksenhaun kohteena olevaa lupamenettelyä edellyttävä jätehuolto on IE-direktiivin (2010/75/EY) liitteen 1 I kohdassa 5. Vastaavasti kaatopaikkadirektiivin (1999/31/EY) mukaisten kaatopaikkojen luvanvaraisuudesta säädetään IE-direktiivin kohdassa 5.4. Kaivannaisjätedirektiivin (2006/21/EY) mukainen jätealue ei saa toimia ilman lupaa, mutta muut kaivannaisjätteet eivät edellytä lupaa, paitsi osana luvanvaraista toimintakokonaisuutta.

Seveso-direktiivi (2012/18/EU) 14 artiklassa säädetään yleisölle tiedottamisesta ja 15 artiklassa yleisön (jota asia koskee) kuulemisesta ja osallistumisesta päätöksentekoon. Lisäksi 23 artiklassa säädetään oikeudesta muutoksenhakuun, jos tietoja ei luovuteta ympäristötietodirektiivin (2003/4/EY) mukaisesti. Muutoksenhakuoikeus on uusista hankkeista ja hankkeiden muutoksista ja myös maankäytön suunnittelusta YVA-direktiivin (2011/92/EU) mukaisesti. Vähimmäisvaatimuksena on hanke, joka täyttää Seveso-direktiivin sarakkeen 2 alemman tason vaatimukset. Osallistumis- ja muutoksenhakuoikeuksien sisältö on vastaava kuin IE-direktiivissä.

Tiivistetysti voi todeta, että EU sääntely vastaa sisällöltään pääosin Århusin sopimusta ja EU-normisto koskee velvoittavana osallistumis- ja muutoksenhakusääntelyn osalta vain laajamittaisia hankkeita.

3. Asianosaisuus ympäristölupamenettelyssä

3.1. Lainsäädännön kehityksestä

Ennen vanhaa ympäristönsuojelulakia (86/2000) ympäristölupamenettelystä säädettiin ympäristölupamenettelylailla (735/1991), joka menettelyllisesti yhdensi ympäristönsuojelullista päätöksentekoa 1.9.1992 alkaen.

Ympäristölupamenettelylain 8 §:n mukaan lupaviranomaisen oli varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuus kirjallisesti tehdä muistutuksia hakemuksen johdosta. Sanamuoto "saattaa koskea" oli jo vanhan vesilain (264/1961) 16 luvun 6 §:ssä. Myös muilla henkilöillä kuin edellä tarkoitetuilla asianosaisilla sekä myös sellaisilla yhteisöillä, jotka eivät edustaneet asianosaisia, oli oikeus ilmaista mielipiteensä hakemuksen johdosta samassa määräajassa kuin lupahakemuksesta voitiin tehdä muistutuksia. Hallituksen esityksessä (HE 312/1990) todettiin, että asianosaisten osalta oli kyse kuulemisesta koskevasta "perussäännöksestä", mutta muiden tahojen osalta kyse oli uudesta sääntelystä, joka oli paikallaan siitakin syystä, että ympäristöön laajalti vaikuttavissa hankkeissa voi varsinaisten asianosaisten rajaaminen olla vaikeata. Kyse oli hallituksen esityksen mukaan siitä, että säännös turvaisi hanketta koskevien eri käsitysten saattamisen viranomaisen tietoon mahdollisimman laajalti.

Lisäksi asianosaisten kuulemisesta ja asian vireillä olosta ilmoittamisesta oli muutoin voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädettiin.

Ympäristölupamenettelyasetuksen (772/1992) 9 §:n 2 momentin mukaan lupahakemuksesta oli aina annettava erikseen tieto laitoksen viereisten tai vastapäätä sijaitsevien kiinteistöjen tai muiden alueiden omistajille ja haltijoille. Jos hakemuksesta ei ollut kuulutettu, oli siitä annettava erikseen tieto myös muille tiedossa oleville asianosaisille.

Ympäristölupamenettelylain 14 §:n 2 momentin mukaan valitusoikeus lupapäätöksestä oli luvan hakijalla ja niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä kunnanhallituksella ja viranomaisilla, joiden tehtävänä on valvoa asiassa yleistä etua. Muutoin valituksesta oli voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/1950) säädettiin.

Ennen ympäristönsuojelulakia päätökset tehtiin erillisinä ilmansuojelulain (67/1982), jätehuoltolain (637/1978), terveydenhoitolain (469/1965) ja naapuruussuhdelain (26/1920) mukaisesti. Ilmansuojelulain (67/1982) 14 §:n 2 momentin mukaan lääninhallituksen oli varattava niille, joiden etuun ilmoitetusta toiminnasta aiheutuva ilman pilaantumisen vaara saattaa vaikuttaa, tilaisuus muistutuksien tekemiseen (alkuperäinen säännös). Jätehuoltolaki (637/1978) ei sisältänyt asianosaisten kuulemista koskevia säännöksiä.

Terveydenhoitolain 86 § (469/1965) koski asiaosaisten kuulemista myös lain 26 §:n mukaista sijoituspaikkalupaa ratkaistaessa. Sen mukaan asiassa, joka koskee yksityisen oikeutta, hänelle on varattava tilaisuus kirjallisen tai suullisen selityksen antamiseen. Vastaava säännös oli jo vuoden 1927 terveydenhoitolain 26 §:ssä (192/1927), vaikka siinä ei sijoituslupajärjestelmää ollut, vaan sen sijasta terveydenhoitosäännössä (337/1927) eräitä mahdollisuuksia puuttua myös "tehtaiden" toimintaan. Vuoden 1927 terveydenhoitolain mukaan "ennenkuin lautakunta tekee päätöksen asiassa, joka koskee yksityisen oikeutta, on häntä asiassa kuultava taikka myöskin, milloin sopivaksi katsotaan, hänelle annettava tilaisuus kirjallisen selityksen antamiseen". Terveydenhoitolain 87 §:n mukaan muutosta haettiin valittamalla lääninhallitukseen (myöhemmin lääninoikeuteen ja sen jälkeen hallinto-oikeuteen). Valitusoikeudesta ei ollut laissa erityistä säännöstä.

Eräistä naapuruussuhteista annettu laki (naapuruussuhdelaki, 26/1920) sisälsi alkuperäisessä muodossaan velvollisuuden pitää katselmus ennen lain 18 §:n mukaista päätöstä siitä, kuinka lähelle naapurin maata lain 17 §:ssä kuvattuja immissioita aiheuttava laitos saatiin perustaa tai varasto sijoittaa. Naapuruussuhdelain 19 §:n mukaan oli hakijan kustannuksella pidettävä paikalliskatselmus. Katselmukseen oli kutsuttava naapuri, joka omistaa välittömästi vieressä olevan maan. Lisäksi oli kuulutuksella, joka oli ilmoitettava sillä tavalla kuin kunnallisten kuulutusten ilmoittamisesta paikkakunnalla oli määrätty, tieto annettava muille, jotka lähistössä

omistavat tai nautintaoikeudella hallitsivat maata tai huoneustoa. Päätöksen teki maistraatti tai kunnallislautakunta, mutta laaja-alaisissa asioissa päätösvalta kuului maaherralle. Jos asia oli maaherran toimivallassa ja anomuksen harkitaan koskevan muutakin paikkakuntaa, oli senkin paikkakunnan maistraattia tai kunnallislautakuntaa kuultava. Maaherran toimivaltaan kuuluvissa asioissa kuuleminen ja katselmus oli suoritettava samoin kuin kunnallisen päätösvallan piirissä olevissa asioissa. Päätökseen tyytymätön saattoi hakea kunnalliseen päätösvaltaan kuuluneessa asiassa muutosta maaherralta ja maaherran päätökseen valtioneuvostolta. Valitusoikeudesta ei laissa ollut erityistä säännöstä.

Yhteenvetona voi todeta, että vasta ilmansuojelulain myötä asianosaisten piiri laajeni muissa kuin jätevesiasioissa lähemmäs nykyisin ympäristönsuojelulaissa säännellyn kaltaista asiaosaishiiriä. Ilmansuojelulain mukaanhan oli varattava niille, joiden etuun ilmoitetusta toiminnasta aiheutuva ilman pilaantumisen vaara saattoi vaikuttaa, tilaisuus muistutuksien tekemiseen. Vastaava sanamuoto tuli sitten myös ympäristölupamenettelylakiin (oikeutta tai etua asia saattaa koskea). Ympäristölupamenettelylaki lisäksi laajensi muiden kuin varsinaisten asianosaisten puhevaltaa, kun myös muilla henkilöillä kuin asianosaisilla sekä myös sellaisilla yhteisöillä, jotka eivät edustaneet asianosaisia, oli oikeus ilmaista mielipiteensä hakemuksen johdosta.

3.2. Asianosaisen muistutusoikeus ja muiden mielipiteen ilmaisuoikeus

3.2.1. Lähtökohdat

Ympäristönsuojelulaissa (527/2014) ja ympäristönsuojeluasetuksessa (713/2014) on useita asianosaisuutta koskevaa tai siihen liittyvää säännöstä.

Ympäristönsuojelulain keskeisimmät ympäristölupamenettelyn asianosaisuutta koskevat säännökset ovat:

- 39 §, jossa säädetään lupanhakijan velvollisuudesta liittää lupahakemukseen selvitys asianosaisista (vanhan ympäristönsuojelulain 35 § tältä osin samansisältöinen);
- 39 a § (437/2017), jossa säädetään mahdollisuudesta kutsua lupanhakijan ja lupaviranomaisen väliseen tapaamiseen ennen luvan hakemista asianosaisia;
- 43 § 1 momentti, jossa säädetään asianosaisen oikeudesta tehdä muistutuksia lupahakemuksen johdosta (vanhan ympäristönsuojelulain 37 § samansisältöinen); sekä
- 44 §, jossa säädetään lupakuulutuksen erillistiedoksiantovelvollisuudesta asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

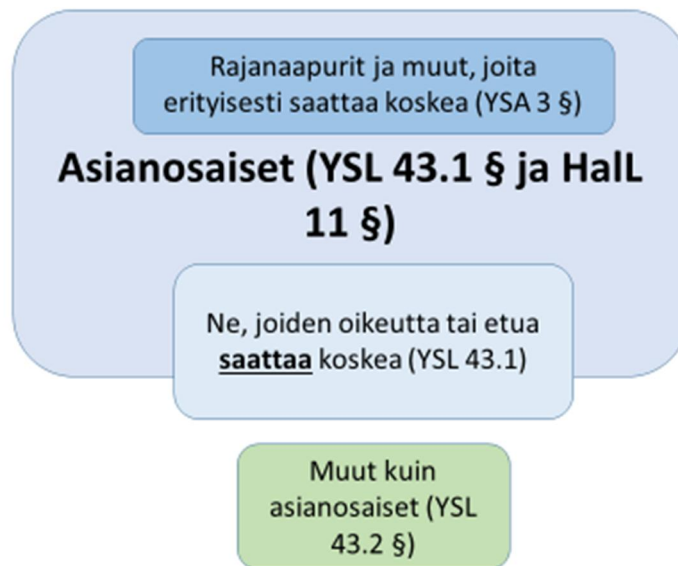
Lisäksi ympäristönsuojelulain 118 §:n (melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta) ja 119 §:n (koeluontoinen toiminta) mukaisissa ilmoitusmenettelyissä on asi-

anosaisia kuultava siten kuin hallintolaissa säädetään, ja 120 §:n (poikkeuksellinen tilanne muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa) mukaisessa ilmoitusmenettelyssä on asianosaisia kuultava, jos siihen on erityistä syytä.

Ympäristönsuojeluasetuksessa asianosaisia koskevat seuraavat säännökset:

- 3 §, jossa säädetään lupahakemuksen asianosaisselvityksestä lain 39 §:ää tarkemmin; ja
- 4 §, jossa säädetään lupahakemukseen liitettävästä kartasta, josta ilmenevät asianosaisten kiinteistöt.

Ympäristönsuojeluasetuksen säännökset siis täsmentävät lain asianosaisselvitysvaatimuksia.

Kuva, asianosaiset ja muut.

3.2.2. Asianosaisten muistutukset ja muiden mielipiteet

Ympäristönsuojelulain 43 §:n mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Säännöksessä toisaalta määritellään asianosaisen käsite ja toisaalta annetaan asianosaisille oikeus tehdä muistutuksia. Säännöksen sanamuodon väljä muotoilu "saattaa koskea" on ympäristöasioille tyyppinen ja sen perusteena on se, että ennalta asianosaisten piiri voi olla osittain tuntematon. Kuten edellä on tuotu esiin, sanamuoto otettiin lakiin ympäristölupamenettelylain myötä. Säännös täyttää Århusin sopimuksen vaatimukset ja on sen artikla 2 käsitteen "yleisö, jota asia koskee" piirissä.

Ympäristönsuojelulain asianosaisten kuulemista koskeva säännös on ollut käytössä jo pitkään (noin 25 vuotta), eikä säännöksen tulkinnassa ole ollut hallintokäytännössä ongelmia (ks. liite 1 ja jakso "havaintoja hallinto- ja oikeuskäytännöstä"). Säännöstä ei siis ole tarpeen kehittää. Jos sitä haluttaisiin täsmentää, voitaisiin 43 §:n 1 momentti muuttaa esimerkiksi seuraavaan muotoon: "Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupaa-asian johdosta. Asianosaisia ovat ne, joihin lupahakemuksen mukaisen hankkeen ympäristövaikutukset kohdistuvat tai joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta lupahakemus muutoin koskee." Kun nykyjärjestelmä on toimiva, muutoksen tarpeellisuus on kyseenalainen.

On huomattava, että hallintolain asianosaismääritelmä ei ilman tulkintaa pidä sisälään niitä tahoja, joiden oikeutta tai etua asia "saattaa" koskea. Tämän vuoksi ympäristönsuojelulaissa viittaus hallintolakiin voisi teoreettisesti tarkasteltuna muuttaa nykykäytäntöä.

Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä ympäristönsuojelulain 43 §:n 2 momentin mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslaissa käytetään kaavoituksen yhteydessä yleiskäsitettä "osallinen" kuvaamassa kaikkia tahoja, joille annetaan mahdollisuus osallistua kaavapäätöksentekoon. Osallisen käsite on siis laajempi kuin "muut kuin asianosaiset". Laajempaan ympäristöllisen päätöksenteon käyttöön saattaisi olla tarpeen ottaa käsite, joka kattaisi nämä muut tahot. Osallinen voisi olla käyttökelpoinen, mutta sen piiristä voisi olla tarpeen rajata pois viranomaistahot, jotka maankäyttö- ja rakennuslain järjestelmässä kuuluvat osallisten piiriin. Jos muiden tahojen osallistumismahdollisuuksia ei haluta rajata, ympäristönsuojelulain säännös on asianmukainen. Århusin sopimus mahdollistaisi laajoisakin hankkeissa (IE-direktiivin laajuinen) rajaamisen muiden kuin ympäristöjärjestöjen osalta. Hallintokäytännön kannalta rajaamiselle ei liene perusteita.

Mikäli tulevaisuudessa siirryttäisiin valtion ympäristölupaviranomaisessa menettelyyn, jossa varsinainen asiaosaisten ja muiden tahojen kuuleminen toteutettaisiin vasta lupaviranomaisen laadittua ympäristölupaluonnoksen, ei nykyinen ympäristönsuojelulain 43 §:n sanamuoto olisi tälle esteenä. Jos asianosaisille ja muille tahoille olisi tarpeen antaa mahdollisuus ilmaista mielipiteensä jo lupahakemuksen perusteella (vireilletulon jälkeen), olisi tästä ilmeisesti hyvä ottaa erityinen säännös ympäristönsuojelulakiin.

Ympäristölupamenettelyjen sähköistäminen voi mahdollistaa myös muita osallistumisen muotoja kuin perinteiset "paperiperusteiset" menettelyt. Muistutukset ja mielipiteet on mahdollista saada nykyistä tehokkaammin ja hakemusaineisto voi olla asianosaisten ja muiden saatavilla. Luonnollisesti myös kuulutukset ja päätöksestä tiedottaminen voisi tapahtua sähköisesti. Tietoverkossa tapahtuva menettely mahdollistaisi myös esimerkiksi etukäteisen asianosaiseksi tai muuksi osalliseksi ilmoittautumisen esimerkiksi osoite- tai koordinaattiperusteisesti (kartta ja itse määritelty etäisyys uusista hankkeista tai olemassa olevien muutoksista). Etukäteis-

ilmoittautumista ei voitane edellyttää asianosaisuudelta tai osallisuudelta, mutta lupanhakijankin näkökulmasta voisi luettelo kiinnostuneista tahoista olla hyödyllinen lupahakemuksen kannalta.

3.2.3. Havainnot hallintokäytännöstä

Selvityksen puitteissa selvitettiin hallintokäytäntöä tarkastelemalla ympäristölupapäätöksiä ja oikeuskäytäntöä keräämällä korkeimman hallinto-oikeuden ympäristölupa-asioiden valitusoikeutta koskevat julkaistut ratkaisut ja Vaasan hallinto-oikeuden julkaistut ratkaisut sekä eräitä muita Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisuja (liite 1). Tämän lisäksi tehtiin poiminta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista lupa-asioiden valitusoikeutta koskevista korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuksista (liite 2).

Yleisesti on mahdollista todeta, että hallintokäytäntö on asianosaisuuden suhteen varsin liberaali. Tämä tarkoittaa sitä, että asianosaisuuden puuttumisen vuoksi ei lupaviranomaiselle toimitettua kirjelmää tai muuta aineistoa jätetä huomiotta. Lupapäätökset eivät myöskään sisällä asianosaisuuden epäviä ratkaisuja. Tämä on ymmärrettävää erityisesti sen vuoksi, että asianosaisuuden ollessa monesti tulkinanvarainen kysymys, ei lupaviranomaisen ole mielekasta tehdä tällaista epäväätä ratkaisua, kun muutoksenhakutuomioistuin voisi tulkita asian toisin ja näin lupa-asia voisi palautua lupaviranomaiselle uudestaan harkittavaksi. Lupanhakijankaan kannalta tällainen menettely ei olisi järkevää. Lupaviranomainen käytännössä voi ottaa ei-asianosaisen toimittaman kirjelmän joka tapauksessa huomion muuna selvityksenä ja antaa sille sen ansaitseman painoarvon lupaharkinnassa. Tämä koskee myös ympäristönsuojelulain 43 §:n 2 momentin mukaisten muiden kuin asianosaisien kirjelmia.

Hallinto- tai oikeuskäytännöstä ei saa tukea sellaiselle ajatukselle, että asianosaisuutta voitaisiin täsmentää joillakin toimialoilla tai jotenkin rajata etäisyysperusteisesti lainsäädännössä. Ohjein saattaisi olla mahdollista jossakin määrin täsmentää mallintamista melu-, haju- ja pölyperusteisten asianosaisten selvittämiseksi ennen lupahakemuksen jättämistä. Lupanhakija näin ehkä voisi perustellusti perustaa lupahakemuksen mukaisia "muita asiaosaisia" koskevan tietonsa tähän informaatioon. Sama voisi olla mahdollista jätevesipäästöjen osalta.

3.2.4. Vesilaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki

Vesilain 11 luvun 7 §:n (587/2011) mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Lisäksi muille kuin asianosaisille on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Vesilain säännös vastaa asianosaisten osalta vanhan vesilain 16 luvun 6 §:n (264/1961) säännöstä, jonka mukaan hakemuksesta oli, annettava tieto niille, joiden oikeutta tai

etua asia saattaa koskea, tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseen hakemuksen johdosta. Vanhassa vesilaissa ei ollut säännöstä muiden kuin asiasanosaisien mielipiteen ilmaisumahdollisuudesta.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) on erilaisia lupia, joista ympäristöllisesti tärkeimpiä ovat rakennuslupa- ja toimenpidelupa, suunnittelutarveratkaisu, purkamislupa, maisematyölupa ja poikkeaminen. Näitä lupia koskevat menettelysäännökset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Yleisesti voidaan todeta, että rakennuslupa-, toimenpidelupa- ja purkamislupamenettelyissä ei käytetä yleistä asiaosaikäsitettä. Suunnittelutarveratkaisun ja poikkeamisen osalta yleinen asiaosaikäsite on kuitenkin käytössä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 133 §:n mukaan rakennuslupahakemuksen vireilletulosta on ilmoitettava naapurille, jollei ilmoittaminen hankkeen vähäisyys tai sijainti taikka kaavan sisältö huomioon ottaen ole naapurin edun kannalta ilmeisen tarpeetonta. Naapurilla tarkoitetaan viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajaa ja haltijaa. Samanaikaisesti on asian vireilläolosta sopivalla tavalla tiedotettava myös rakennuspaikalla. Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) sisältää tarkemmat säännökset menettelystä. Sen 65 §:n mukaan naapureille on varattava vähintään 7 päivää huomautuksen tekemiseen, mutta jos naapuria ei tiedetä tai hankaluudetta tavata taikka jos kuultavia naapureita on enemmän kuin kymmenen, ilmoitus hakemuksesta katsotaan annetuksi naapurille tiedoksi, kun hakemuksesta on ilmoitettu sillä tavoin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Hakija voi kuitenkin asetuksen 65 §:n 3 momentin mukaan liittää hakemukseensa selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeesta, ja selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan rakentamiseen. Siltä osin kuin hakija on esittänyt selvityksen naapurien kuulemisesta, ei viranomaisen toimesta suoritettava kuuleminen ole tarpeen eli hakijan toimittama kuuleminen korvaa sen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 133 §:n 2 momentin mukaan rakennuspaikalla on tarvittaessa toimitettava katselmus rakennuksen ympäristöön soveltuvuuden selvittämiseksi, rakentamisen vaikutusten arvioimiseksi ja naapurien kuulemiseksi. Katselmuksen ajasta on annettava tieto hakijalle sekä naapureina olevien kiinteistöjen haltijoille.

Poikkeamista ja suunnittelutarveratkaisujen menettelyä koskevat säännökset ovat maankäyttö- ja rakennuslain 173 §:ssä. Sen mukaan ennen poikkeamista koskevan asian ratkaisemista kunnan on varattava naapureille ja muille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa, tilaisuus kirjallisen muistutuksen tekemiseen. Säännöksessä ei käytetä asianosaisen käsitettä, mutta naapurit ja muut, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin vaikutukset huomattavasti vaikuttavat, ovat ainakin hallintolaissa tarkoitettuja asianosaisia.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 86 § sisältää tarkemmat menettelysäännökset poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisuasioita koskien. Sen mukaan hakemuksen johdosta rakennuspaikan naapureille on annettava tieto hakemuksesta ja varattava heille vähintään seitsemän päivää esittää muistutuksensa hakemuksesta. Ilmoitus hakemuksesta saadaan lähettää tavallisena kirjeenä. Muiden maankäyttö- ja rakennuslain 173 §:n 1 momentissa tarkoitettujen asianosaisten kuulemiseksi silloin, kun laajempi kuuleminen on tarpeen, on hakemuksesta kuulutettava kunnan ilmoitustaululla ja ilmoitettava lisäksi hakemuksesta ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja varattava asianosaisille seitsemän päivän aika muistutuksen tekemiseen. Sellaisen naapurin osalta, jonka osoitetta ei saada selville väestötietojärjestelmästä tai osoite ei muuten ole kunnan tiedossa, saadaan ilmoittamisessa menetellä kuten muiden asianosaisten kuulemisesta säädetään. Myös näissä asioissa hakija voi liittää hakemukseensa selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeesta, ja selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen, eikä kunnan järjestämä kuuleminen ole tarpeen.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 65 ja 86 §:ssä säädetty hakijan toimesta suoritettava kuuleminen voisi jossakin suhteessa olla käyttökelpoinen myös ympäristönsuojelulain mukaisessa ennakovalvonnassa silloin, kun asianosaisten piiri on suhteellisen rajallinen. Mahdollista olisi säätää menettelyä sujuvoittamaan säännös, jonka mukaan hakija voisi toteuttaa asianosaisten kuulemisen vaihtoehtona viranomaiskuulemiselle. Hakemus sisältäisi siis tiedot asianosaisista ja kuulemisen toteutus todennettuna. Viranomaisen kuuluttamista tämä ei voisi korvata, sillä sen kautta asiaosaispiiri voi laajentua. Säännös voisi olla esimerkiksi seuraavan kaltainen: "Kunnan toimivaltaan kuuluvan 34 §:n 2 momentin mukaisen lupahakemuksen viireilletulosta on ilmoitettava naapureille. Naapurilla tarkoitetaan viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajaa ja haltijaa. Hakemuksen johdosta on myös kuultava niitä, joita asia erityisesti koskee.

Luvan hakija voi liittää hakemukseensa selvityksen siitä, että naapurit ja muut joita asia erityisesti koskee, ovat tietoisia hankkeesta, ja selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan toimintaan. Kuulemismenettelystä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella."

3.3. Lupahakemuksessa asianosaiset selvitettävä

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 3 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan lupahakemuksessa on oltava selvitys toiminnan sijaintipaikan rajanaapureista sekä muista asianosaisista, joita toiminta ja sen vaikutukset erityisesti saattavat koskea. Lisäksi ympäristönsuojeluasetuksen 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupahakemukseen on liitettävä tarpeen mukaan ajan tasalla oleva mittakaavaltaan riittävän

tarkka kartta, josta ilmenee toiminnan sijainti, mahdolliset päästöt ja aiheuttavat kohteet sekä toiminnan haitallisten vaikutusten arvioimiseksi olennaiset kohteet ja asianosaisten kiinteistöt. (Vastaavat säännökset olivat vanhassakin ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000).)

Luvanhakijan kannalta menettelyä voisi sujuvoittaa, mikäli hakemukseen tulisi sisällyttää ainoastaan selvitys rajanaapureista, eikä asianosaisia, joita toiminta ja sen vaikutukset erityisesti saattaisivat koskea selvitettäisi. Tällainen menettely myös selkeyttäisi järjestelmää, sillä "erityisten asianosaisten" selvittäminen on varsin tulkinnanvaraista. Säännöstä voitaisiin muuttaa esimerkiksi siten, että "erityisten asianosaisten" selvitysvelvollisuutta ei olisi ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 mukaisesti luvanhakuvelvollisten toimintojen osalta.

3.4. Tiedottaminen

Vaikka luvanhakijalla on velvollisuus selvittää asianosaiset, on lupahakemuksesta tiedottamisella merkitystä myös mahdollisten asianosaisten kannalta. Muiden kuin asiaosaisten kannalta se on keskeinen tiedonsaannin kannalta, sillä vasta tiedottamisen (kuuluttamisen) kautta tieto hankkeesta ulottuu laajemmalle.

Ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaan lupaviranomaisen on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan toiminnan vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annettussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutus on julkaistava myös lupaviranomaisen internetsivulla. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutus on niin ikään annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Tiedottamisen osalta ympäristönsuojelulaki sisältää "erityissasianosaisryhmän" eli sellaiset asianosaiset, joita "asia erityisesti koskee". Näille erityissasianosaisille on annettava kuulutus tiedoksi erityisellä tiedoksiannolla. Ympäristölupamenettelyasetus (772/1992) sisälsi vastaavan säännöksen (asetuksen 9 §) ja sen esikuvana oli aikoinaan vanha vesilaki (16 luvun 8 §). Hallituksen esityksen (HE 84/1999) mukaan tiedoksiantovelvollisuus riippuisi toiminnan vaikutusten kohdistumisesta ja vaikutusten tulisi kohdistua asianosaisille erityisesti kuuluviin etuihin. Tällaisiin erityisiin asianosaisiin kuuluvien piiri puolestaan vaihtelisi hallituksen esityksen mukaan riippuen eri toiminnoista. Esimerkiksi energiatuotantolaitoksen ilmapäästöjen vuoksi ei olisi tarpeen kuulla erikseen kaikkia ihmisiä, jotka oleskelevat alueella, jota päästöt kuormittavat. Erityistiedoksiannon tulisi perustelujen mukaan koskea lähinnä toiminnan sijoittumispaikan naapureita, yksilöityjen päästöjen ja erityisten päästöjen kuormitusalueiden asukkaita, vesialueiden omistajia tai sellaisia ranta-

alueiden omistajia, joiden kiinteistöjen käyttöön vesipäästöt voivat olennaisesti vaikuttaa ja joilla voidaan arvioida olevan asiassa korvausvaatimuksia.

Uuden ympäristönsuojelulain hallituksen esityksen mukaan (HE 214/1013) "jos asianosainen olisi ilmaissut halukkuutensa sähköiseen asiointiin", voitaisiin kuulutus lähettää sähköisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:n mukaisesti. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 19 §:n (924/2010) mukaan muu kuin todisteellista tiedoksiantoa vaativa, lain 18 §:n mukainen asiakirja, voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan (ns. tavallinen sähköinen tiedoksianto). Säännöksen perustelujen mukaan (HE 111/2011) minkä tahansa sähköisen yhteystiedon ilmoittaminen ei kuitenkaan tarkoittaisi, että viranomaisen olisi toimitettava tiedoksianto yhteystietoa käyttäen. Jossakin määrin epäselväksi jää, miten asianosaisen suostumus käytännössä toteutettaisiin. Voisi olla tarpeen selkeyttää sääntelyä tältä osin esimerkiksi siten, että asianosainen voisi antaa eräänlaisen yleissuostumuksensa esimerkiksi viranomaisen sähköisessä tietojärjestelmässä koskien erilaisia lupa-asioita.

Vuoden 1925 kuulutuslainsäädännön uudistaminen on vireillä ja siinä yhteydessä tulisi kuuluttaminen uudistaa siten, että kuulutukset olisivat vain viranomaisten tietojärjestelmissä (= internetsivuilla) toteutettavia.

Ympäristönsuojelulaissa ei ole erityistä säännöstä lupamenettelyn yhteydessä suoritettavasta katselmuksesta ja tarkastuksesta. Ympäristönsuojelulain 197 §:n 1 momentin säännös koskee ainoastaan muutoksenhakutuomioistuimen katselmusta ja tarkastusta. Ympäristölupamenettelyssä katselmusten osalta noudatettavaksi tulee hallintolain 38 §, joka sisältää kattavat säännökset katselmuksesta. Tältä osin ei erityissäännökselle liene tarvetta, mutta viittaussäännös ympäristönsuojelulaissa hallintolakiin olisi ainakin informatiiviselta kannalta perusteltu. Tarkastusoikeus lupa-asiassa perustuu ympäristönsuojelulain 172 §:ään ja menettelyssä tulevat noudatettavaksi hallintolain 39 §:n säännökset. Tarkastuksen osalta ympäristönsuojelulain 174 §:ssä on viittaussäännös hallintolain 39 §:ään. Ympäristönsuojelulaissa on tarkennettu hallintolain 39 §:n asianosaikäsitettä ("asianosainen, jota asia välittömästi koskee") siten, että 174 §:n mukaan tarkastuksessa asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään kuitenkin vain tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa.

3.5. Muutoksenhaku – valitusoikeus

3.5.1. Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulain 191 §:n mukaan valitusoikeus on asianosaisella. Valitusoikeus on myös rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäris-

tön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmevät. Tämän lisäksi valitusoikeus on eräillä viranomaisilla ja saamelaiskäräjillä sekä kolttien kyläkokouksella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain valitusoikeussäännös ei, toisin kuin vanha ympäristönsuojelulaki (97 §), sisällä asianosaisen määritelmää. Asianosaisuuden voisi katsoa määrittyvän lain 43 §:n mukaisesti, jossa asianosaiset määritellään tai hallintolainkäyttölain 6 §:n kautta, jolloin asianosaisten piiri olisi ympäristönsuojelulain 43 §:ää suppeampi. Hallituksen esityksen (HE 214/2013) mukaan valitusoikeuden kaventaminen ei näyttäisi olleen aiemmasta poikkeavan sanamuodon tavoitteena. Olisi ehkä kuitenkin selvempää, että asiaosaisen määritelmä olisi myös ympäristönsuojelulain 191 §:ssä. Jos tarkoituksena olisi rajata valitusoikeuden piiristä ne tahot, joita päätös ainoastaan "saattaa koskea", tämä olisi mahdollista tehdä esimerkiksi viittaamalla hallintolainkäyttölain 6 §:ään. Jos taas rajaus ei olisi tarpeen, tulisi sanamuodossa olla sana "saattaa".

Yhteisöjen osalta ympäristönsuojelulain 191 § antaa valitusoikeuden kaikissa hankkeissa riippumatta niiden koosta. Jos valitusoikeutta haluttaisiin rajoittaa, se voisi olla mahdollista siten, että vain laajamittaisissa (IE-direktiivin kokoluokan) hankkeissa olisi ympäristöyhdistyksillä valitusoikeus. Muutos olisi kuitenkin merkittävä myös perustuslain 20 §:n 2 momentin näkökulmasta. Ilmeisesti perusteita yhdistysten muutoksenhakun rajoittamiselle ei ole, kun ne oikeuskäytännönkin valossa ovat käyttäneet valitusoikeutta suhteellisen vastuullisesti.

3.5.2. Havainnot oikeuskäytännöstä

Kuten edeltä käy ilmi selvityksen puitteissa selvitettiin oikeuskäytäntöä keräämällä korkeimman hallinto-oikeuden ympäristölupa-asioiden valitusoikeutta koskevat julkaistut ratkaisut ja Vaasan hallinto-oikeuden julkaistut ratkaisut sekä eräitä muita Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisuja (liite 1). Tämän lisäksi tehtiin poiminta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista lupa-asioiden valitusoikeutta koskevista korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuista (liite 2).

Ympäristölupia koskeva oikeuskäytäntöaineisto sisältää 11 korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua ja 19 Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisua. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä 9 on ympäristölupa-asioita ja 2 on hallintopakkoasioita.

Esimerkiksi ratkaisusta KHO 2013:182 käy ilmi, että liiketaloudelliset intressit eivät voi olla valitusoikeuden perusteena ympäristölupa-asiassa (ks. liiketaloudellisesta intressistä myös KHO 27.11.2003 taltio 3025).

Ratkaisun KHO 2013:163 mukaan ampujia edustaneella yhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta puolustusvoimien raskasaseamuntoihin liittyvässä hallintopakkoasiassa, kun lupapäätöksellä ei suoraan asetettu yhdistykselle velvoitteita, eivätkä asi-

assa asetetut velvoitteet näin koskeneet yhdistyksen oikeutta tai etua eikä yhdistys voinut olla oikeudenkäynnissä itsenäisenä osapuolena.

Kun valitus ei perustunut yhtiölle aiheutuvaan haittaan, ei valitusoikeutta ollut ratkaisun KHO 16.2.2017 taltio 604 mukaan. Tässä tapauksessa valitus liittyi vierekäisten tuulipuistojen melumääräyksiin ja epäilyyn, että uusi toiminta saattaisi aiheuttaa meluarvojen ylityksiä ja näin rajoittaa aiemmin ympäristöluvan saaneen tuulipuiston toimintaa. Kun ympäristölupahakemus oli hylätty, ei kiinteistön tähän tarkoitukseen vuokranneella kiinteistönomistajalla ratkaisun KHO 12.6.2012 taltio 1542 mukaan ollut valitusoikeutta sillä perusteella, että lupahakemuksen hylkääminen vaikuttaisi vuokratulojen määrään luvan hakijalta kiinteistön omistajalle (ks. myös KHO 18.12.2015 taltio 3722).

Oikeuskäytännössä on muutamia ympäristöluparatkaisuja, joissa on otettu kantaa etäisyyksiin. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 30.6.2003 taltio 1569 katsottiin, että G Oy:llä oli valitusoikeus lietteen varastoimiseen ja lannan levitykseen liittyvässä ympäristölupa-asiassa, kun etäisyys häiriintyvään kohteeseen oli 300-800 metriä. Ratkaisun KHO 19.5.2016 taltio 2155 mukaan G:llä ei ollut valitusoikeutta turvetuotantoa koskevassa ympäristölupa-asiassa, asuntonsa sijainnin perusteella, kun etäisyys oli noin 3 km. Valitusoikeutta ei myöskään ollut sen perusteella, että G ja hänen perheensä käyttävät yleistä tietä, eikä sen, että G oli kaupunginvaltuuston jäsen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että asiaosaisuutta koskevat korkeimman hallinto-oikeuden ja Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisut eivät ole kovin merkittävä tai ongelmallinen asiaryhmä oikeuskäytännössä ja pääosa "ongelmatapauksista" on koskenut erityistapauksia (esim. yhtiö/liiketalousperuste, puolustusvoimien ampumaradat), eikä niitä ole mahdollista ratkaista lainsäädäntöä muuttamalla, vaan ne jäävät oikeuskäytännössä ratkaistavaksi. Eräät ratkaisut ovat etäisyysperusteisia (etäisyys ampumarata/10 km, turvetuotanto/3 km, louhinta/2,8 km, murskaus/1,4-4 km tai lannanlevitys/1,2 km), mutta niistäkään ei voida tehdä pidemmälle meneviä johtopäätöksiä valitusoikeuden suhteen. Lähtökohtaisesti on vaikeaa puuttua lainsäädäntöä uudistamalla oikeuskäytännössä esiintyneisiin tulkinnanvaraisiin kysymyksiin, joissa tulkinnanvaraisuus johtuu kyseisestä asiasta. (Ks. tarkemmin liite 1.)

Yhteisöjen valitusoikeus ei näytä oikeuskäytännön valossa olleen erityisen ongelmallinen asiaryhmä. Yleinen käsitys lienee, että yhteisöt ovat käyttäneet valitusoikeutta suhteellisen vastuullisesti, vaikka eräillä ympäristöjärjestöillä onkin ollut eräänlaisia "kampanjoita" joidenkin toimintojen lupien vastustamiseksi (esimerkiksi jätteenpolto ja turvetuotanto). On mahdollista, että perinteisten ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöjen rinnalle syntyisi tulevaisuudessa uuden tyyppisiä sosiaalista mediaa tehokkaasti hyödyntäviä "yhden asian" tai jopa laajemman toimialan omaavia järjestöjä, jotka pyrkisivät vaikuttamaan ympäristölliseen päätöksentekoon osallistumalla menettelyihin. Esimerkkinä tällaisesta yhdistyksestä on Hallin-

toivahdit ry., joka katsoo edistävänsä kansalaisyhteiskunnan toimivuutta, hyvää hallintoa ja tukee osallistumista ympäristön, luonnon, vesiensuojelun ja perusoikeuksien puolesta. Yhdistyksen, joka on aktiivinen ainakin Twitterissä, toimialueeksi on ilmoitettu koko Suomi ja vuonna 2014 se muutti sääntöjään sisällyttäen niihin ympäristöasiat.

Maankäyttö- ja rakennuslain rakennus/toimenpidelupaa, suunnittelutarveratkaisua ja poikkeamista koskevia korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä valitusoikeuteen liittyen poimittiin 10 kappaletta. Näiden ratkaisujen merkitys ympäristölupa-asioissa on rajallinen, kun rakentamishankkeissa "vaikutusalue" on rajallinen. Lisäksi on huomattava merkittävästi muodollisempi asianosaisuuden sääntelytapa. Päätökset ovatkin luonteeltaan tässä yhteydessä lähinnä referenssiaineistoa. Ks. tarkemmin liite 2.)

3.5.3. Vesilaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki

Vesilain 15 luvun 2 §:ssä säädetään valitusoikeudesta. Sen mukaan vesilain nojalla annettuun päätökseen saa hakea muutosta asianosainen; rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät; saamelaiskäräjät, jos vesitaloushanke sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaiden kotiseutu-alueelle ja hanke voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin. Vanhassa vesilaissa valitusoikeutettujen piiri ei ollut laaja, vaan perustui asianosaisuuteen, joka tosiasiasissa muotoutui jo vesiasian käsittelyssä vesioikeudessa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on erilaiset valitusoikeussäännökset eri lupa-asioita varten. Siten, että lain 192 §:n 1 momentin mukaan valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla; sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa; sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusoikeus on siis sekä naapureilla, "tavallisilla" asianosaisilla sekä "erityisillä" asianosaisilla. Erityisiksi asianosaisiksi voidaan kutsua niitä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Käytännössä näitä eroteltuja asianosaistahoja lienee vaikea erotella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n 2 momentin mukaan valitusoikeus maisematyölupaa ja rakennuksen purkamislupaa koskevasta päätöksestä on sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä kunnan jäsenellä. Valitusoikeutettujen piiri on siis näissä asioissa erittäin laaja.

Poikkeamispäätöksestä ja suunnittelutarveratkaisusta valitusoikeus on maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n mukaan viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla

ja haltijalla; sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa; sillä, jonka asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa; sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun tai kulttuuriarvojen suojelun edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen. Säännöksessä on siis lueteltu erilaisia asianosaistahoja ja annettu eräille yhteisöille valitusoikeus näissä asioissa.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 92 §:ään on sisällytetty erityinen säännös valitusoikeuden osoittamisesta. Sen mukaan kaavavalituksissa on lain 191 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rekisteröidyn yhteisön on sen ohella, mitä muutoksen hakemisesta muutoin säädetään, selvitettävä valituksessa yhteisön toimiala ja -alue.

4. Johtopäätöksiä

Asianosaiset ja muut, joita on kuultava ja joilla on valitusoikeus, jakautuvat ympäristönsuojelulain mukaan teoriassa kolmeen asianosaisryhmään ja muihin.

Asianosaisten ryhmään luuluvat ensinnäkin "tavalliset asianosaiset" (ne joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee eli hallintolain 11 §:n mukaankin). Toiseen ryhmään kuuluvat ne - tavallaan ennalta tiedossa olemattomat - tahot, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea (ympäristönsuojelulain 43 §). Kolmanteen ryhmään kuuluvia voidaan kutsua "erityisiksi asianosaisiksi". Näitä ovat ne, jotka on selvitettävä lupahakemuksessa ja joille lupahakemus on annettava erikseen tiedoksi (ympäristönsuojelulain 39 ja 44 §:t ja ympäristönsuojeluasetuksen 3 §). Muita ovat ympäristönsuojelulain 43 §:n 2 momentin mukaiset, joille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Valitusoikeus on kaikilla edellä esitetyillä asianosaisryhmillä, rekisteröidyillä ympäristönsuojelutarkoituksen omaavilla yhdistyksillä ja säätiöillä, kunnilla, ympäristönsuojeluviranomaisilla, yleistä etua valvovalla viranomaisella, sekä erityisissä tapauksissa myös saamelaiskäräjillä ja kolttien kyläkokouksella (ympäristönsuojelulain 191 §).

	ERITYINEN ASIANOSAINEN	”TAVALLINEN” ASIANOSAINEN	”SAATTAA OLLA” ASIANOSAINEN	MUU (HENKILÖ, YHTEISÖ)
KUULEMINEN	Kuuleminen ja muistutukset (YSL 43.1 §); Lupahakemuksessa selvitys (YSL 39 §, YSA 3 §) ja erityistiedoksianto (YSL 44.1 §)	Kuuleminen ja muistutukset (YSL 43.1 §)	Kuuleminen ja muistutukset (YSL 43.1 §)	Kuuleminen ja muistutukset (YSL 43.2 §)
SANAMUOTO KUULEMINEN	Asianosainen; <u>Rajanaapuri</u> sekä muu, jota toiminta ja sen vaikutukset erityisesti <u>saattavat</u> koskea	se, jonka oikeutta tai etua asia koskee (asianosainen)	se, jonka oikeutta tai etua asia <u>saattaa</u> koskea (asianosainen)	Muu kuin asianosainen
VALITUSOIKEUS	Asianosainen (YSL 191.1,1 §)	Asianosainen (YSL 191.1,1 §)	Asianosainen (YSL 191.1,1 §) (vanha YSL 97 § + YSL 43 §:n määritelmä)	Rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt (tietty tarkoitus) (YSL 191.1,2 §)

Taulukko, asianosaiset ja muut.

Erityistä tarvetta uudistaa asianosais- ja valitusoikeussäätelyä ympäristönsuojelulaissa ei ole, sillä muutoksilla ei ilmeisestikään olisi mahdollista merkittävästi sujuvoittaa menettelyä. Osittain tämä johtuu ylikansallisen sääntelystä ja perustuslain tulkinnasta, joka rajoittaa sääntelyä. Säännöksiä on kuitenkin eräin kohdin mahdollista jossakin määrin täsmentää.

Selvityksen empiirisen osan (hallinto- ja oikeuskäytäntö) ei havaittu sellaisia epäkohtia, jotka olisi mielekästä ratkaista lainsäädäntöä uudistamalla. Merkille on myös pantava se, että erilaisissa hankkeissa on hyvin erilainen asianosaishiipi (esim. jätevedet, ilmapäästöt, ympäristöriskit, jätteiden käsittely) ja asianosaisten piiri on ympäristölupa-asioissa joskus edeltä tuntematon. Tämän vuoksi ympäristölupamenettelyssä (ympäristönsuojelulain 43 §) ja muutoksenhaussa (ympäristönsuojelulain 191 §) ei voitane käyttää hallintolain ja hallintolainkäyttölain sanamuodoltaan suppeampaa asianosaiskäsitettä, vaan sanamuodon on mielekästä olla avoimempi ”saattaa koskea”. Muissa ympäristönsuojelulain mukaisissa ennakkovalvonnan muodoissa, ilmoitusmenettelyssä ja rekisteröinnissä, joiden piirissä on vähäisempiä ja laajalla alueella ulottumattomia ympäristöhaittoja aiheuttavia toimintoja, tämä voinee kuitenkin olla mahdollista.

Selvitettävien asianosaisten piirin rajaus voisi olla toiminnanharjoittajan hallinnollista taakkaa keventävää, mutta sähköisten järjestelmien tehokkaampi käyttö voi tuoda tähän nykyistä sujuvampia keinoja. Esimerkiksi erityistiedoksiannon osalta

sähköistetty menettely voisi mahdollisesti korvata selvittämisvelvollisuutta lupahakuvaiheessa.

Tulevaisuudessa ns. yhden luukun lupamenettelyn kannalta olisi hyvä olla yhtenäinen asianosaikäsite, mutta erilaiset (koko/laatu) menettelyt saattavat silti edellyttää erilaista osallisten määrittelyä. Sääntelyn mahdollisimman pitkälle viety yhdentäminen lienee silti mielekästä.

Asianosaisten ja muiden tahojen valitusosoikeuden kannalta on huomattava myös se, että viranomaisten valitusosoikeudella on merkittävä vaikutus muutoksenhaun kokonaiskuvaan. Jos viranomaisen valitusosoikeus on rajoitettu, muiden tahojen valitusosoikeuteen järjestämiseen kohdistuu enemmän painetta.

Tulevaisuudessa ympäristölupamenettely toteutetaan sähköisessä asiointiympäristössä, jossa asianosaiset ja muut tahot voivat saada käyttöönsä lupahanketta koskevan informaation nykyistä laajemmin. Myös tiedottaminen, kuuluttaminen, muistutukset ja mielipiteet toteutetaan järjestelmän piirissä. Lisäksi sähköisen asiointin kehittymisen myötä mahdollista ottaa käyttöön uusia osallistumisen muotoja, joista osa voisi kohdistua jopa ennen lupahakemuksen muodollista vireilletuloa edeltävään aikaan ja voisi olla mahdollista toteuttaa ympäristölupahakijan toimesta.

LIITE 1

KHO Vuosikirjapäätökset 1/1

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 2013:182</p> <p><i>Jäte - Jätteen hyödyntäminen - Maarakentaminen - Kaatopaikka - Ympäristölupa - Jätehuolto - Etusijajärjestys - Jätteen määrä - Lasimurske - Kierrätys</i></p> <p>Hämeen ympäristökeskus on 17.12.2009 antamallaan päätöksellä nro YSO/193/2009 myöntänyt A Oy:lle määräaikaisen ympäristöluvan jätejakeiden hyödyntämiseen kenttärakenteissa.</p> <p>B Oy on ympäristökeskuksen päätöksestä hallinto-oikeudelle tekemässään valituksessa vaatinut, että päätös kumotaan. Toissijaisesti yhtiö on vaatinut, että A Oy:tä kielletään käyttämästä keräyslasia lupahakemuksessa tarkoitettuun hankkeeseen. Viimesijaisesti B Oy on vaatinut, että lupamääräyksissä määritellään sekä lasin puhdistusprosessit että käytettäväksi kelpaavan lasijätteen ominaisuudet ja puhtausvaatimukset yksiselitteisesti ja siten, että lupamääräysten noudattaminen on objektiivisesti ja ulkopuolisten toimesta valvottavissa. Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään jättänyt B Oy:n valituksen ympäristökeskuksen päätöksestä tutkimatta.</p> <p>B Oy on valituksessaan KHO:lle vaatinut hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista siltä osin kuin sen valitus on jätetty tutkimatta.</p> <p>Korkein hallinto-oikeus on tutkinut B Oy:n valituksen ja hylkää sen. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.</p>	<p>Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluissa mainituista syistä Hämeen ympäristökeskuksen asiassa antama päätös ei koske B Oy:n oikeutta tai etua ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Tämän vuoksi yhtiön valitus ympäristökeskuksen päätöksestä on tullut jättää tutkimatta.</p> <p>Hallinto-oikeuden perustelut: Oikeus hakea muutosta ympäristönsuojelulain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen on ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Hallituksen esityksen ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi (HE 84/1999vp) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valitusoikeus on asianosaisilla, joita ovat luvan hakija sekä haitankärsijät, joiden oikeutta tai etua päätös koskee. Perustelujen mukaan vakiintunut oikeuskäytäntö tulee ottaa huomioon säännöksen tulkinnassa. Oikeuskäytännön mukaan valitusoikeuden perustavien haitallisten vaikutusten tulee olla välittömiä sekä merkittäviä nimenomaan ympäristönsuojelun kannalta. Asianosaiseksi ei ole katsottu toiminnanharjoittajaa, jonka liiketaloudellisiin olosuhteisiin toiselle annettu ympäristölupa voi vaikuttaa.</p> <p>B Oy ei ole nyt kysymyksessä olevassa asiassa ollut ympäristöluvan hakijana. Vastaavanlaista toimintaa lähimmillään noin 2,5 kilometrin etäisyydellä nyt kysymyksessä olevasta A Oy:n laitoksesta harjoittavan B Oy:n valitusperusteet liittyvät liiketaloudellisiin intresseihin. Yhtiö on valitusoikeutensa perusteeksi vedonnut siihen, että toiminnassa maahan läjitetään ilman jäteveroa sellaista lasia, jota alan muut toimijat puhdistavat ja kierrättävät. Tämän seurauksena kilpailu saattaa vääristyä ja kierrätys vähentyä, josta aiheutuu ympäristönsuojelun kannalta kielteisiä vaikutuksia. Yhtiön valitusta ei ole tehty sillä perusteella, että lupapäätöksen mukaisen toiminnan mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset saattavat koskea sen etua ja oikeutta.</p> <p>Edellä olevan perusteella B Oy:llä ei voida katsoa olevan ympäristönsuojelulain tarkoittamaa asianosaisasemaa valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella. B Oy:n valituksessaan esittämät perusteet eivät myöskään ole sellaisia seikkoja, joiden perusteella ympäristökeskuksen päätöksen voitaisiin katsoa koskevan yhtiön oikeutta tai etua välittömästi ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yhtiön valitusoikeudelle ei ole muutakaan perustetta. Näin ollen B Oy:llä ei ole valitusoikeutta asiassa ja sen valitus ympäristöluvasta on jätettävä tutkimatta.</p>	<p>B Oy:llä ei ollut valitusoikeutta jätteen hyödyntämistä koskevassa ympäristölupa-asiassa. Valituksen perusteena olivat liiketaloudelliset intressit. Valittaja harjoittaa lasijätteen hyödyntämistä ja vastustaa luvassa hyväksyttyä lasin käyttämistä kaatopaikan kenttärakenteissa.</p>

KHO Vuosikirjapäätökset/Hallintopakkoasiat 1/1

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 2013:163</p> <p><i>Hallintopakkoasia - Ympäristönsuojelulaki - Raskasaseammunnat - Puolustusvoimien toiminta - Luvanvaraisuus – Kohtuuton rasitus - Haitan tavanomaisuus - Paikalliset olosuhteet - Valitusoikeus – Kunnan Ympäristönsuojeluviranomainen</i></p> <p>X oli ympäristönsuojelulain nojalla tekemässään hallintopakkohakemuksessa vaatinut, että Helsingin kaupungissa Santahaminan saarella tapahtuvat puolustusvoimien raskasaseammunnat kielletään välittömästi. Hakemuksen johdosta ELY-keskus velvoitti puolustusvoimat hakemaan Santahaminan ampumaradoille ja raskasaseammunnoille ympäristölupaa.</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus on katselmuksen toimitettuaan, jättänyt tutkimatta muiden ohella Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n valituksen Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksestä. Tutkimatta jätetyt valitukset on otettu huomioon asiassa annettuina lausuntoina.</p> <p>Helsingin Varuskunnan Ampujat ry on valituksessaan KHO:lle vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin yhdistyksen valitus on jätetty tutkimatta.</p> <p>Korkein hallinto-oikeus hylkää Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n valituksen. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta jättää valitus tutkimatta, mutta ottaa se huomioon asiassa annettuna lausuntona, oikeastaan selvityksenä, ei muuteta.</p>	<p>Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään jättänyt tutkimatta Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n valituksen Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksestä. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan siten, että valituksenalainen päätös ei suoranaisesti koske yhdistyksen oikeutta ja etua sillä tavalla, että yhdistyksellä olisi asiassa itsenäinen valitusoikeus. Hallinto-oikeus on päätöksen ratkaisukohdassa todennut ottavansa Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n valituksessa esitetyt seikat huomioon lausuntona.</p> <p>Valituksessaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle Helsingin Varuskunnan Ampujat ry on muun ohella vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin yhdistyksen valitus on jätetty tutkimatta. Valituksessa esitettyä vaatimusta on perusteltu muun ohella sillä, että yhdistyksellä on itse rakennettuja ja hallittuja parakkeja ja varastoja ampumarata-alueella. Lisäksi yhdistys on todennut olevansa asianosainen myös sivuväliintuloperusteella, sillä yhdistys on tukenut Maavoimien esikunnan hallinto-oikeudelle tekemää valitusta.</p> <p>Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksen määräyksissä 2 ja 3 on asetettu velvoitteita Kaartin Jääkärirykmentille, eli puolustusvoimille. Mainituilla määräyksillä on ollut välillisesti vaikutusta Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:en oikeuteen ja etuun siten, että Kaartin jääkärirykmentti on muun ohella velvoitettu huolehtimaan siitä, että yhdistyksen harjoittama ampumatoiminta Santahaminassa puolustusvoimien ampumaradoilla päättyy arkisin viimeistään kello 19.00, ja että vapaaehtoiset toimijat eivät harjoita ampumatoimintaa ampumaradoilla lauantaisin, sunnuntaisin tai arkipäivinä. Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksellä ei ole kuitenkaan suoraan asetettu Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:lle velvoitteita, eivätkä asiassa asetetut velvoitteet näin koske ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla yhdistyksen oikeutta tai etua eikä yhdistys siis voi olla oikeudenkäynnissä itsenäisenä osapuolena. Näin ollen hallinto-oikeuden on tullut jättää Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n kirjelmä valituksena tutkimatta.</p> <p>Kun otetaan huomioon, mitä edellä on todettu Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:n valituksessa korkeimmalle hallinto-oikeudelle esitetystä seikoista, on yhdistyksellä ollut oikeus väliintuloon, minkä vuoksi hallinto-oikeuden on tekemällään tavalla tullut ottaa selvityksenä huomioon se, mitä yhdistyksen valituksessa hallinto-oikeudelle on esitetty. Kun puolustusvoimat ei ole valittanut asiassa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, yhdistyksen valituksessa esitetty on muutoin otettu huomioon korkeimmassa hallinto-oikeudessa Maavoimien esikunnan lausuntoa tukevana selvityksenä.</p>	<p>Helsingin Varuskunnan Ampujat ry:llä ei ollut valitusoikeutta puolustusvoimien raskasaseammuntoihin liittyvässä hallintopakkoasiassa, sillä lupapäätöksellä ei suoraan asetettu yhdistykselle velvoitteita, eivätkä asiassa asetetut velvoitteet näin koskeneet yhdistyksen oikeutta tai etua eikä yhdistys voi taten olla oikeudenkäynnissä itsenäisenä osapuolena.</p> <p>Yhdistyksellä oli kuitenkin väliintulo-oikeus</p> <p>Asia otettu huomioon lausuntoa tukevana selvityksenä</p>

KHO Muut päätökset 1/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 16.2.2017/604</p> <p><i>Tuulivoimaloiden ympäristölupia koskevat valitukset (Kalajoki)</i></p> <p>Kalajoen ympäristötarkastaja on päätöksellään 26.9.2014 numero 13 myöntänyt Tohkojan Tuulipuisto Oy:lle ympäristöluvan Kalajoella kahdella eri kiinteistöillä sijaitseville neljälle enintään 3,3 MW:n tehoiselle tuulivoimalalle, joiden napakorkeus on enintään 142 metriä ja pyyhkäisykorkeus enintään 200 metriä.</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään jättänyt tutkimatta wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n valituksen ja hylännyt A:n ja hänen asiakumppaniensa valituksen.</p> <p>Wpd Jokelan Tuulipuisto Oy on valituksessaan KHO:lle vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin yhtiön valitus on jätetty tutkimatta, ja että ympäristölupapäätös on kumottava ja asia palautettava Kalajoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.</p> <p>Korkein hallinto-oikeus on tutkinut wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n valituksen ja hylkää sen. Hallinto-oikeuden päätöstä ei tältä osin muuteta.</p>	<p>Hallinto-oikeuden on ratkaisustaan ilmenevien perustelujen ja siinä mainittujen lainkohtien nojalla tullut jättää wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n valitus tutkimatta. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.</p> <p>Hallinto-oikeuden perustelut: Ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan mainitussa laissa tarkoitetaan 1) ympäristön pilaantumisen sällaista ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveyshaittaa, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.</p> <p>Valituksen tutkiminen edellyttää valitusoikeuden olemassaoloa. Ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin (1590/2009) 1 kohdan mukaan se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), voi valittamalla hakea muutosta ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annettuun viranomaisen päätökseen. Asianosaisia ovat luvan hakija ja haitankärsijät. Ympäristönsuojelulaki säätelee toimintaa, josta aiheutuu päästöjä ympäristöön. Haitankärsijällä tarkoitetaan asianosaista, jolle aiheutuu toiminnasta ympäristö- tai terveyshaittaa.</p> <p>Wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n tuulipuisto sijaitsee Jokelan kiinteistöllä Tohkojan tuulipuiston välittömässä läheisyydessä sen eteläpuolella. Jokelan Tuulipuistolle vuonna 2013 myönnetty ympäristölupa on lainvoimainen.</p> <p>Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalainen päätös ei koske wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n toimintaa eikä siinä ole asetettu muutoksenhakijayhtiötä koskevia lupamääräyksiä tai rajoituksia. Muutoksenhakijayhtiö on katsonut valituksenalaisessa päätöksessä tarkoitettujen toiminnan aiheuttavan rajoituksia sen vastaavalle lainvoimaisen ympäristöluvan saaneelle toiminnalle ja tuonut esille seikkoja, jotka liittyvät tuulivoimapuistojen ympäristölupien melumääräysten valvontaan.</p> <p>Edellä lausutun perusteella ja kun otetaan huomioon valituskirjelmässä esitetyt vaatimukset perusteineen hallinto-oikeus katsoo, että asia ei saata koskea wpd Jokelan Tuulipuisto Oy:n oikeutta tai etua ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Yhtiön valitus on</p>	<p>A:n Tuulipuisto Oy:llä ei ollut valitusoikeutta, valituksenalaisen tuulipuistoa koskevassa ympäristölupa-asiassa. Valitus ei perustunut valittajalle ympäristön pilaantumisesta aiheutuvaan haittaan.</p> <p>Valitus liittyi vierekkäisten tuulipuistojen melumääräyksiin ja epäilyyn, että uusi toiminta saattaisi aiheuttaa meluarvojen ylityksiä ja näin rajoittaa aiemmin ympäristöluvan saaneen tuulipuiston toimintaa.</p>

	sitien jätettävä tutkimatta.	
--	------------------------------	--

KHO Muut päätökset 2/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 11.4.2005/800</p> <p><i>Valitusoikeus - Ympäristölupa - Polttonesteiden jakeluasema</i></p> <p>Kunnan vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkkoon liittyminen ei antanut liittyjälle valitusoikeutta polttonesteiden jakeluaseman ympäristölupa-asiassa, jossa jakeluaseman toiminnan väitettiin aiheuttavan vesihuoltolaitoksen käytössä olevan pohjavesiesiintymän pilaantumista.</p>	<p>Kunnan vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkkoon liittyminen ei antanut liittyjälle valitusoikeutta polttonesteiden jakeluaseman ympäristölupa-asiassa, jossa jakeluaseman toiminnan väitettiin aiheuttavan vesihuoltolaitoksen käytössä olevan pohjavesiesiintymän pilaantumista.</p>	<p>Polttonesteiden jakeluaseman ympäristölupa-asiassa kunnan vesijohtoverkkoon liittyjällä ei ollut valitusoikeutta kyseiseen verkkoon liittymisen perusteella.</p>

KHO Muut päätökset 3/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 17.4.2014/1353</p> <p><i>Maa-ainesten ottamisen ympäristölupaa Hämeenlinnassa koskeva valitusasia</i></p> <p>Hämeenlinnan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta on 9.11.2011 tekemällään (§ 259) ja 21.11.2011 antamallaan päätöksellä myöntänyt B:lle ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan kallion louhintaan ja murskaukseen sekä asfaltin valmistukseen tiloilla X ja Y Hämeenlinnan kaupungin Mäskälän kylässä.</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään jättänyt tutkimatta A:n valituksen Hämeenlinnan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä. Hallinto-oikeus on Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry:n ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä tekemän valituksen johdosta kumonnut ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksen ja palauttaa asian lautakunnalle uudelleen kokonaisuudessaan ratkaistavaksi.</p> <p>Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry on valituksessaan KHO:lle esittämillään perusteilla vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja ympäristölupahakemus hylätään. A on valituksessaan KHO:lle vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin hallinto-oikeus on jättänyt hänen valituksensa tutkimatta ja hänet katsotaan lautakunnan päätöksestä valittamaan oikeutetuksi asianosaiseksi. Vaatimuksensa tueksi A on esittänyt, että laajoja ympäristövaikutuksia koskeva toiminta, kuten kallion räjäytys, murskaus ja asfaltinteko hakemuksen kohteena olevalla alueella aiheuttaa merkittävää haittaa ja riskejä niin laajalla alueella, että muutkin alueen asukkaat kuin rajanaapurit ja hankkeen viereisen kylän asukkaat tulevat kärsimään toiminnasta ja ovat siten valittamaan oikeutettuja.</p> <p>KHO ei tutki Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry:n valitusta. A:n valitus hylätään. Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.</p>	<p>Hämeenlinnan seudun luontoyhdistys ry:n valitus: Hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin mukaan päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.</p> <p>Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry on valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudessa vaatinut, että ympäristölupa on kumottava ja asia on palautettava lupaviranomaisille uudelleen käsiteltäväksi muun ohella luontoselvityksen puutteellisuutta koskevilla perusteilla. Hallinto-oikeus on päätöksessään yhdistyksen valituksen johdosta katsonut, että hakemuksen perusteella ei voida varmistua siitä, ettei toiminta haittaa liito-oravien suojelua ja että hakemukseen ei siten ole liitetty lupaharkinnan kannalta tarpeellisia selvityksiä.</p> <p>Hallinto-oikeus on ottamatta miltään osin välittömästi ratkaistavakseen kysymystä luvan myöntämisen edellytysten täytymisestä ja lausumatta näistä muutoinkaan päätöksensä perusteluissa palauttanut asian ympäristö- ja rakennuslautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeus ei ole palautuspäätöksessään myöskään antanut asiassa ehkä vielä mahdollisesti tarvittavien muiden selvitysten laatuun tai laajuuteen liittyviä ratkaisuja. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulokseen nähden lausunnon antaminen muista hallinto-oikeudelle tehdyistä valitusperusteista on hallinto-oikeuden päätöksen mukaan rauennut. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan tulee saatuaan lupaharkinnan kannalta tarpeelliset lisäselvitykset ratkaista asia uudelleen,</p> <p>Hallinto-oikeuden päätös ei edellä lausuttu huomioon ottaen ole yhdistyksen oikeudelliseen intressiin nähden osaksikaan sisältänyt sellaista ratkaisua, että sillä olisi oikeus saada valituksensa mainitusta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Tämän vuoksi yhdistyksen valitus on jätettävä tutkimatta.</p> <p>A:n valitus: Kun otetaan huomioon Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen edellä ilmenevät perustelut ja perusteluissa mainittu oikeusohje sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, ei ole perusteita muuttaa hallinto-oikeuden päätöstä, jolla A:n valitus ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä on jätetty tutkimatta.</p> <p><u>Hallinto-oikeuden perustelut:</u> Ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus ympäristönsuojelulain nojalla annettuun päätökseen on sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea eli luvan hakijalla ja laitoksen toiminnasta aiheutuvista päästöistä haittaa kärsivillä. Ottaen huomioon valituksenalaisissa päätöksessä tarkoitettujen toiminnan</p>	<p>Hämeen seudun luontoyhdistys ry:n valitus ja vaatimus luvan hylkäämisestä jätettiin tutkimatta. Hallinto-oikeuden päätös ei sisältänyt ratkaisua, josta voisi valittaa, vaan asia palautettiin uudelleen käsiteltäväksi kunnalle. Palauttaminen perustui yhdistyksen valituksessa esitettyihin seikkoihin.</p> <p>Naapurilla A ei ollut valitusoikeutta, koska etäisyys häiriötä aiheuttavaan kohteeseen oli niin pitkä, noin 5 km.</p>

ympäristövaikutukset sekä A:n asunnon ja toiminta-alueen välinen noin viiden kilometrin etäisyys hallinto-oikeus katsoo, ettei asia välittömästi saata koskea A:n etua ja oikeutta ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. A ei ole esittänyt muutakaan perustetta valitusoikeudelleen. Hänellä ei näin ollen ole oikeutta valittaa ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä.

KHO Muut päätökset 4/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 12.6.2012/1542</p> <p><i>Ympäristölupa - Valitusoikeus - Vuokranantaja - Polttonesteiden jakeluasema</i></p> <p>Ympäristölautakunta oli hylännyt yhtiön ympäristölupahakemuksen polttonesteiden jakeluasematoimintaan, koska oikeudellisia edellytyksiä luvan myöntämiseen hankkeelle ei ollut.</p>	<p>Kiinteistön yhtiölle jakeluasematoimintaan vuokrannut kiinteistönomistaja, joka oli valittanut ympäristölautakunnan päätöksestä sillä perusteella, että lupahakemuksen hylkääminen vaikuttaisi hänen luvan hakijalta saamiensa vuokratulojen määrään, ei ollut ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu valittamaan oikeutettu asianosainen.</p>	<p>Kiinteistön vuokranneella kiinteistönomistajalla ei ollut valitusoikeutta sillä perusteella, että lupahakemuksen hylkääminen vaikuttaisi vuokratulojen määrään luvan hakijalta kiinteistön omistajalle.</p>

KHO Muut päätökset 5/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 30.06.2003/1569</p> <p><i>Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta - Immissio - Kohtuuton rasitus - Lannan levitys - Lanta - Liete - Liertesäiliö - Lietteen levitys - Pelto - Tekninen ja tuotannollinen kokonaisuus - Toiminta-alue - Toimintakokonaisuus - Ympäristölupa - Ympäristövaikutus - Asianosainen – Valitusoikeus</i></p> <p>Tekninen lautakunta oli myöntänyt perustettavan yhtiön osakkaille A:lle, B:lle, C:lle, D:lle ja E:lle ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan lietteen varastointiin sitä varten rakennettavassa säiliössä. Varastoitava liete toimitettiin meijeri F:n sikalasta, jossa oli 420 emakkoa ja 3 000 lihasikaa. Säiliö sijaitsi A:n omistamalla tilalla. Pellot, joihin säiliössä varastoitava liete levitettiin, olivat yhteiseltä laajuudeltaan 127 hehtaaria ja kuuluivat mainituille hakijoille. Lähin pelloista oli saman tilan alueella noin 120 metrin päässä säiliöstä, muut 11 kilometrin säteellä siitä. Pellot sijaitsivat saman kunnan alueella. G Oy:n tuotantolaitos, jossa valmistettiin vaatteita villasta ynnä muista luonnonkuiduista, sijaitsi noin 800 metrin päässä liertesäiliöstä ja 300 metrin päässä säiliötä lähimpänä olevasta pellostä. G Oy:n tuotantolaitoksen yhteydessä oli tehtaanmyymälä.</p> <p>Ks. KHO 9.5.2001 T 1029 ja KHO 6.2.2002 T 248.</p>	<p>Kun otettiin huomioon säiliössä varastoitavan lietteen levitykseen käytettävän säiliötä lähimpänä olevan pellon sijainti säiliön välittömässä läheisyydessä, säiliön ja tuon pellon voitiin katsoa muodostavan ympäristönsuojeluasetuksen 2 §:n mukaisen toimintakokonaisuuden. G Oy:n tuotantolaitoksessa harjoitettava toiminta sekä tuotantolaitoksen ja sen yhteydessä olevan tehtaanmyymälän läheisyys mainittuun peltoon nähden puolestaan olivat seikkoja, joiden perusteella G Oy:llä voitiin katsoa olevan ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen valitusoikeus asiassa.</p>	<p>G Oy:llä (vaatetehdas ja tehtaanmyymälä) oli valitusoikeus lietteen varastointiin ja lannan levitykseen liittyvässä ympäristölupa-asiassa. Lannan varastosäiliö ja sen välittömässä läheisyydessä oleva pelto katsottiin toimintakokonaisuudeksi. <u>Etäisyys häiriintyvään kohteeseen oli 300-800 m.</u></p>

KHO Muut päätökset 6/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 19.5.2016/2155</p> <p><i>Turvetuotannon ympäristölupaa koskevat valitukset (Halkoneva, Seinäjoki)</i></p> <p>Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on viraston ympäristölupavastuualueella tehdyllä päätöksellään 5.2.2014 n:o 16/2014/1 myöntänyt EPV Bioturve Oy:lle ympäristöluvan Halkonevan turvetuotantoon Seinäjoen kaupungissa Kyrönjoen vesistöalueella hakemukseen liitetyn suunnitelman ja sen täydennysten mukaisesti siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee. Tuotantoalueen pinta-ala auma-alueineen on noin 79 hehtaaria. Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin se koskee turvetuotantoa lohkolle 4 (8,1ha). Pintavalutuskenttä ja laskeutusaltaat sijoittuvat kuitenkin lohkolle 4. Hylätty alue on merkitty aluehallintoviraston päätöksen liitteenä olevaan karttaan. Aluehallintovirasto on hylännyt luvan saajan pyynnön saada aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta.</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus on 6.10.2015 antamallaan päätöksellä n:o 15/0466/1 jättänyt tutkimatta G:n aluehallintoviraston päätöksestä tekemät valitukset.</p> <p>G on valituksessaan KHO:lle vaatinut, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös, jolla valittajan valitus on jätetty tutkimatta, kumotaan ja valitus tutkitaan sekä lupapäätös kumotaan ja hakemus hylätään.</p> <p>KHO hylkäsi valitukset.</p>	<p>Hallinto-oikeuden on ratkaisustaan ilmenevät perustelut ja siinä mainitut lainkohdat huomioon ottaen tullut jättää G:n valitus tutkimatta. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen G:n osalta ei ole perusteita.</p> <p>Hallinto-oikeuden perustelut: Ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus on sillä, jonka oikeutta ja etua asia saattaa koskea. Valitusoikeuden perusteena pidetään maa- tai vesialueen omistamista tai hallintaa hankkeen vaikutusalueella tai muuta niihin verrattavaa seikkaa. Valituksen tutkiminen edellyttää aina valitusoikeuden olemassaoloa. G:n asunto sijaitsee noin 3 km turvetuotantoalueesta. Se, että hän ja hänen perheensä käyttävät yleistä tietä 7033, ei tuota hänelle valitusoikeutta. Myöskään Seinäjoen kaupunginvaltuuston jäsenyydestä ei synny asiassa valitusoikeutta. Kun asiassa ei ole ilmennyt muitakaan perusteita, joiden nojalla G:llä olisi oikeus valittaa aluehallintoviraston päätöksestä, valitus on jätettävä tutkimatta.</p>	<p>Henkilö G:llä ei ollut valitusoikeutta turvetuotantoa koskevassa ympäristölupa-asiassa, asuntoensa sijainnin perusteella (n. 3km:n päässä turvetuotantoalueesta), eikä sen perusteella, että G ja hänen perheensä käyttävät yleistä tietä, eikä sen, että G on kaupunginvaltuuston jäsen.</p>

KHO Muut päätökset 7/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 27.11.2003/3025</p> <p><i>Ympäristönsuojelulaki - Ilmoitusmenettely - Valitusoikeus - Tutkimatta jättäminen - Jäte – AOD-kalkkijiekka - Koeluonteinen toiminta</i></p> <p>Tiehallinnon tiepiiri aikoi koeluonteisesti käyttää A Oy:n kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti yhtiön tuotantoprosessissa syntyvää AOD-kalkkijiekkaa yleisten teiden tierakenteissa luonnonhiekkan korvaajana. Tässä tarkoituksessa tiepiiri teki alueelliselle ympäristökeskukselle ympäristönsuojelulain 61 §:n mukaisen ilmoituksen, jonka johdosta ympäristökeskus teki saman lain 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen ja antoi siinä toiminnassa noudatettavat määräykset ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti puuttuvan valituspuhevallan takia tutkimatta yhtiön ympäristökeskuksen päätöksestä tekemän valituksen, jossa yhtiö oli vaatinut hallinto-oikeutta kumoamaan ympäristökeskuksen päätöksen mukaisen tulkinnan, jonka mukaan AOD-kalkkijiekkaa oli pidettävä jätteenä.</p> <p>Korkein hallinto-oikeus hylkäsi yhtiön hallinto-oikeuden päätöksestä tekemän valituksen samoin perustein kuin hallinto-oikeus oli jättänyt sille tehdyn valituksen tutkimatta.</p> <p>Samoin asiassa KHO 27.11.2003 T 3026. Samoin ratkaisussa KHO 31.12.1999 T 4328, jossa puhevaltakysymys ratkaistiin ympäristölupamenettelylain (735/1991) 14 §:n nojalla.</p> <p>Ks. myös HE 84/1999 vp s. 91.</p>	<p>Yhtiö ei ollut ilmoitusvelvollinen toiminnanharjoittaja ympäristönsuojelulain 61 §:n mukaista koeluonteista toimintaa koskevassa asiassa. Oikeuskäytännössä asianosaiseksi ei ollut katsottu toiminnanharjoittajaa, jonka liiketaloudellisiin oloihin toiselle annettu ympäristölupa voi vaikuttaa. Se, että yhtiö jalosti ja toimitti tielaitoksen tarpeisiin tiehanketta varten tarvittavan materiaalin, ei ollut sellainen seikka, jonka perusteella ympäristökeskuksen päätöksen voitiin katsoa koskevan yhtiön etua ja oikeutta ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitulla tavalla. Ilmoituksen johdosta tehdyn päätöksen mukaisen koeluonteisen toiminnan mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset eivät myöskään saattaneet koskea yhtiön etua ja oikeutta. Yhtiön valitusoikeudelle ei ollut muutakaan perustetta.</p>	<p>A Oy:llä ei ollut valitusoikeutta tielaitoksen koeluonteista toimintaa koskevasta päätöksestä sillä perusteella, että A Oy jalosti ja toimitti tielaitoksen tarpeisiin tiehanketta varten tarvittavan materiaalin. <u>Valitus perustui siis liiketaloudellisiin intresseihin.</u></p>

KHO Muut päätökset 8/8

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 18.12.2015/3722</p> <p><i>Ympäristölupaa koskevat valitukset (kallion louhinta ja murskaus, Vihti)</i></p> <p>Vihdin ympäristölautakunta on päätöksellään 21.8.2013 (§ 23) myöntänyt Morenia Oy:lle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Vihdin kunnan Härköilän kylässä sijaitsevalla Nummelanportin tilalla RN:o 5:160 harjoitettavaan kalliokiviaineksen louhintaan ja murskaukseen hankkeen ottamissuunnitelmaan merkitylle vaiheelle 1. Toiminta on sijoitettava ja mitoitettava sekä toimintaa harjoitettava hakemuksessa ja hakemuksen liitteissä esitetyn mukaisesti, ellei lupamääräyksissä toisin määrätä. Ympäristölautakunta on hylännyt hakemuksen hankkeen ottamissuunnitelmaan merkityn vaiheen 2 osalta. Hakemus on hylätty myös siltä osin kuin siinä on haettu lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta.</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään B:n ym. sekä C:n ym. valituksesta kumonnut Vihdin ympäristölautakunnan päätöksen ja hylännyt Morenia Oy:n ympäristölupahakemuksen.</p> <p>A ym. ovat ottamisolueen maanomistajina tekemässään valituksessa KHO:lle vaatineet, että korkein hallinto-oikeus kumoo Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen. Morenia Oy on valituksessaan KHO:lle vaatinut, että korkein hallinto-oikeus kumoo Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen ja saattaa voimaan Vihdin ympäristölautakunnan päätöksen, jolla hakijalle myönnettiin ympäristölupa.</p> <p>KHO ei tutki A:n ym. valitusta.</p>	<p>Vaasan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään kumonnut Vihdin ympäristölautakunnan päätöksen, jolla Morenia Oy:lle oli myönnetty ympäristölupa, ja hylännyt yhtiön hakemuksen. Asiakirjoista ilmenee, että A ym. ovat ottamisolueen sisältävän kiinteistön omistajina valtuuttaneet yhtiön hakemaan lupaa ottamistoimintaan mainitulla kiinteistöllä.</p> <p>Ympäristönsuojelulain (86/2000) 97 §:n 1 momentissa on lueteltu ne tahot, joilla on valitusoikeus ympäristölupa-asiassa. Momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus on sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Momentin yksityiskohtaisten perustelujen (hallituksen esitys ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi, HE 84/1999 vp) mukaan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus olisi asianosaisilla, joita olisivat luvan hakija sekä haitankärsijät, joiden etua tai oikeutta päätös koskee. Asianosaisina voisivat olla jakamattomien vesialueiden osakaskunnat ja kalastuskunnat sekä erilaiset luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt. Valitusoikeus ei riippuisi pelkästään kiinteistön omistusoikeudesta tai muusta oikeudesta kiinteään omaisuuteen. Myös muu etu, kuten omaisuuden omistuksesta riippumaton terveydellinen intressi voisi olla riittävä peruste asianosaisasemaan. Asianosaisasema voisi perustua myös yleiskäyttöön. Puhevalta voisi siten olla yleiskäyttöoikeuden perusteella kalastavilla ammattikalastajilla sekä esimerkiksi matkailutoimintaa harjoittavalla toiminnanharjoittajalla. Asianosaisia voisivat olla myös valtion viranomaiset, kunnat hankkeen toteuttajina tai luvan haltijoina tai vedenhankintaa harjoittavat vesioikeudelliset yritykset.</p> <p>Momentin perusteluista ilmenee, että ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momenttia laajempi asianosaiskäsite on tarkoitettu turvaamaan nimenomaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta haittaa kärsivien tahojen puhevallan. Korkein hallinto-oikeus on 12.6.2012 tekemällään, lyhyenä ratkaisuselosteena julkaistulla päätöksellään taltionumero 1542 katsonut, että kiinteistön eräälle yhtiölle jakeluasematoimintaan vuokrannut kiinteistönomistaja, joka oli valittanut ympäristölautakunnan päätöksestä sillä perusteella, että lupahakemuksen hylkääminen vaikuttaisi hänen luvan hakijalta saamiensa vuokratulojen määrään, ei ollut ympäristönsuojelulain (86/2000) 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu valittamaan oikeutettu asianosainen.</p> <p>Käsillä olevassa asiassa A:n ym. valituksessa on vaadittu kumotun ympäristölupapäätöksen saattamista voimaan. Valitusta ei ole perustettu siihen, että toiminta aiheuttaisi heille kiinteistönomistajina haittaa. Korkein hallinto-oikeus toteaa myös, että tilanteessa, jossa</p>	<p>A:lla eikä muilla ottamisolueen maanomistajilla ollut valitusoikeutta kalliokiviaineksen louhintaan ja murskaukseen liittyvässä ympäristölupa-asiassa. <u>Valitusoikeutta ei voitu perustaa siihen, että luvan hylkääminen aiheutti maanomistajille vuokratulojen menetyksiä.</u></p>

kumotusta ympäristölupapäätöksestä valittaisi ainoastaan kiinteistönomistaja eikä lainkaan luvanhakija, lupapäätöksen saattaminen voimaan ei olisi ajateltavissa.

Edellä lausutuilla perusteilla A ym. eivät valittaessaan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ole sellaisessa asemassa, että hallinto-oikeuden päätös, jolla ympäristölupapäätös on kumottu ja hakemus on hylätty, saattaisi koskea heidän oikeuttaan tai etuaan ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin ottaa A:n ym. asiassa esittämän huomioon yhtiön valitusta tukevana kirjelminä.

KHO Muut päätökset/Hallintopakkoasiat 1/1

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 3.3.2006/437</p> <p><i>Ympäristönsuojelu - Hallintopakko - Valitusoikeus - Vireillepano-oikeus - Väliintulo – Jäteasema</i></p> <p>Alueellinen ympäristökeskus oli hylännyt muiden ohella A:n ympäristönsuojelulain 92 §:n mukaisen hallintopakkoasian vireillepanijana tekemät vaatimukset jäteaseman haltija X:n velvoittamiseksi ryhtymään toimenpiteisiin jäteaseman toiminnasta ympäristön pohjavesille aiheutuvan haitan ja vaaran poistamiseksi. Hallinto-oikeus, johon muiden ohella A sekä B valittivat ympäristökeskuksen päätöksestä, jätti käsittelyratkaisussaan B:n valituksen tutkimatta, koska B ei ollut tehnyt ympäristönsuojelulain 92 §:n mukaista vireillepanoa asiassa eikä ympäristökeskus ollut voinut käsitellä asiaa muiden kuin vireillepanijoiden osalta. A:n ja hänen asiakumppaneidensa valituksen hallinto-oikeus tutki ja hylkäsi.</p> <p>A ja B valittivat hallinto-oikeuden päätöksestä KHO:een vaatien hallinto-oikeuden ja ympäristökeskuksen päätösten kumoamista kokonaisuudessaan. KHO hylkäsi molempien valitukset.</p>	<p>B:n valituksen osalta KHO lausui, että ympäristökeskus oli hylännyt hallintopakkoa koskevat vaatimukset kokonaisuudessaan. Asiassa ei näin ollen ollut asetettu kenellekään sellaista määräystä, jonka sisältö saattaisi vaikuttaa myös muiden kuin ympäristökeskuksessa asian osapuolina olleiden etuun tai oikeuteen. Kun muutoin otettiin huomioon hallinto-oikeuden käsittelyratkaisun perusteet, B:n valitus oli tullut jättää tutkimatta. B:n valitus tuki A:n valitusta muutoksen saamiseksi ympäristökeskuksen päätökseen. Näissä oloissa oli syytä A:n valitusta KHO:ssa ratkaistaessa ottaa huomioon, mitä B, jonka etua tai oikeutta X:n toiminta sisänsä saattoi koskea, oli esittänyt samansuuntaisessa valituksessaan A:n vaatimusten tueksi.</p>	<p>B:llä ei ollut valitusoikeutta jäteasemalle määrättyssä, pohjavesien suojeluun liittyvässä hallintopakkoasiassa, sillä kenellekään ei oltu asetettu sellaista määräystä, jonka sisältö saattaisi vaikuttaa myös muiden kuin ympäristökeskuksessa asian osapuolina olleiden etuun tai oikeuteen. B ei ollut asian vireillepanija.</p>

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>KHO 13.6.2012 taltio 1556</p> <p><i>Vesitalousasia - Hallintopakko - Valitusoikeus</i></p> <p>Vaasan hallinto-oikeus oli todennut, ettei laillisen tilan palauttamista koskevaa hallintopakkovaatimusta ole kohdistettu MH:n, eikä hän ole ollut hallintopakkoasiassa muutoinkaan osapuolena ympäristölupavirastossa. Laillisen tilan palauttamisella ei ollut huomattavaa vaikutusta hänen kiinteistönsä olosuhteisiin kun otetaan huomioon asian laatu. MH ei ole vesitalouslupa-asiassa ollut ympäristölupavirastossa luvan hakijanakaan ja hän ei kärsitys lahden suun lailliseen olotilaan palauttamisesta vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä. Oikeussuojaa vailla olevan laittoman tilan menettämistä ei voida myöskään ottaa huomioon valitusoikeutta arvioitaessa eikä ympäristölupaviraston päätös koskenut siten häntä oikeudellisesti tai välittömästi. Valituksenalainen päätös ei koskenut MH:n oikeutta ja etua sillä tavalla, että hänellä olisi asiassa itsenäinen valitusoikeus. Vaasan hallinto-oikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin hallinto-oikeus on jättänyt MH:n valituksen ympäristölupaviraston päätöksestä tutkimatta. Korkein hallinto-oikeus ottaa valituksen ympäristölupaviraston päätöksestä välittömästi tutkittavakseen.</p>	<p>KHO totesi, että siitä huolimatta, että velvoitetta ei ole nimenomaisesti ulotettu MH:n maan omistaman tilan RN:o 12:40 alueelle, toimenpidevelvoite saattaa vaikuttaa tilan RN:o 12:40 uomaan rajoittuvan rannan olosuhteisiin. Kysymyksessä olevan velvoitteen asettamista koskeva ympäristölupaviraston päätös saattaa näin ollen koskea MH:n oikeutta tai etua vesilain (264/1961) 17 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.</p>	<p>MH:lla oli valitusoikeus, kun laittomasti suoritettu toimenpide saattoi vaikuttaa hän omistamansa rannan olosuhteisiin.</p>

KHO toi esiin, että MH omistaa Norrsundetin uoman pohjoisrannalla uomaan rajoittuvan tilan Norrsundsuddens RN:o 12:40, joka sijaitsee vastapäätä Hiittisen Kalamaja Oy:n saman uoman etelärannalla omistamaa tilaa Kyrkudden RN:o 14:19.

Ympäristölupaviraston päätöksessä Hiittisen Kalamaja Oy:lle on asetettu velvoite, jolla muutetaan MH:n omistaman tilan RN:o 12:40 rannan edustalla olevan yhteisen vesialueen RN:o 876:1 nykyistä eli ruoppauksen jälkeen syntynyttä tilaa. Siitä huolimatta, että velvoitetta ei ole nimenomaisesti ulotettu MH:n maan omistaman tilan RN:o 12:40 alueelle, toimenpidevelvoite saattaa vaikuttaa tilan RN:o 12:40 uomaan rajoittuvan rannan olosuhteisiin. Kysymyksessä olevan velvoitteen asettamista koskeva ympäristölupaviraston päätös saattaa näin ollen koskea MH:n oikeutta tai etua vesilain (264/1961) 17 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. MH:lla oli siten oikeus valittaa ympäristölupaviraston päätöksestä.

Vaasan HaO päätökset 1/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p><i>Vaasan HAO 30.8.2006 06/0201/3</i></p> <p><i>Ympäristölupa - Moottorirata - Valitusoikeus – Tutkimatta jättäminen</i></p> <p>Ympäristökeskus oli myöntänyt ympäristöluvan moottoriurheilukeskuksen toimintaa varten. Ympäristöluvasta valitti hallinto-oikeuteen toiminnan vaikutuspiirissä oleva kiinteistönomistaja, joka vaati päätöksen kumoamista ja asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi vedoten siihen, että kilpailut äänineen olivat hänelle pelkästään positiivinen asia. Valituksen tarkoituksena oli, että hakijayhtiö saisi myönnettyä ympäristölupaa laajemman mahdollisuuden ratatoiminnan harjoittamiseen.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta.</p>	<p>Hallinto-oikeus totesi perusteluinaan, että ympäristönsuojelulain muutoksenhakujärjestelmä on tarkoitettu turvaamaan ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle toiminnan vaikutuspiirissä olevalle asianosaiselle, jollainen valittaja kiinteistönomistuksensa perusteella sinänsä asiassa oli, mahdollisuuden saattaa muutoksenhakutuomioistuimen tutkittavaksi luvan myöntämisen edellytykset ja haittojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi asetetut lupamääräykset.</p> <p>Muutoksenhakujärjestelmän luonteesta johtuu, että tämä muutoksenhakumahdollisuus tarkoittaa asianosaisen mahdollisuutta vaatia hänelle koituvan rasituksen estämistä tai vähentämistä, ei lisäämistä. Valitusperusteet huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoi, ettei valittajalla ollut asiassa oikeussuojan tarvetta.</p>	<p>Toiminnan vaikutuspiirissä olevalla kiinteistönomistajalla moottorikeskuksen ympäristölupa-asiassa ei ollut oikeutta vaatia päätökseen muutosta, joka olisi lisännyt toiminnasta aiheutuvaa räsitusta. Valitus jätettiin tutkimatta.</p>

Vaasan HaO päätökset 2/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p><i>Vaasan HAO 30.05.2011 11/0137/1</i></p> <p><i>Ympäristölupa - Valitusoikeus - Asianosainen - Tutkimatta jättäminen</i></p> <p>Puolustusvoimat oli hakenut ja saanut ympäristöluvan ampumaradan toimintaan. Puolustusvoimien lisäksi rataa käyttivät yksityiset ampuma- ja metsästysseurat sekä reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöt. Ampumaradan käytölle asetettiin ympäristölupapäätöksessä ajallisia rajoituksia. Puolustusvoimat ei valittanut lupapäätöksestä. Rataa käyttävä urheiluampumaseura valitti päätöksestä ja vaati muutoksia lupapäätöksessä määrättyihin radan käyttöaikoihin.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti yhdistyksen valituksen valitusoikeuden puuttumisen vuoksi tutkimatta.</p>	<p>Hallinto-oikeus katsoi, että lupapäätöksen aikarajoitukset koskivat valittajana olevaa yhdistystä ainoastaan välillisesti eivätkä nämä välilliset vaikutukset tehneet radalla toimivaa yhdistystä asianosaiseksi siinä merkityksessä kuin ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetaan.</p>	<p>Valittajana olevalla yhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta ampumaradan ympäristölupa-asiassa sillä perusteella, että se oli ampumaradan käyttäjä, mutta ei luvan hakija.</p>

Vaasan HaO päätökset 3/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 29.10.2012 12/0318/1</p> <p><i>Valitusoikeus - Ympäristönsuojelulaki - Vesihuoltolaki-asianosainen - Tutkimatta jättäminen - Vesihuoltolaitos - Jäteveden johtaminen – Teollisuusjätevedet</i></p> <p>Tehtaan jätevedet laskettiin kunnan viemäriverkkoon, josta ne johdettiin Oy:n vesihuoltolaitoksen siirtoviemäriin käsiteltäväksi osakeyhtiön jätevedenpuhdistamossa.</p> <p>Tehtaan ympäristölupapäätöksessä on muun muassa teollisuusjätevesien esikäsittelyä koskevat määräykset. Vesihuoltolaitos vaati tehtaan ympäristöluvan lupamääräysten tiukentamista, jotta se pystyisi toimimaan oman ympäristölupansa ehtojen mukaisesti.</p> <p>Valitus ei koskenut tehtaan toiminnoista aiheutuvaa ympäristön pilaantumista tai sen riskiä. Vesihuoltolain 21 §:n mukaan jätevesien, mukaan lukien myös teollisuusjätevedet, johtaminen käsiteltäväksi vesihuoltolaitoksessa edellyttää jätevesiä tuottavan ja vesihuoltolaitoksen välistä sopimusta.</p> <p>Jätevesiä tuottavan toiminnanharjoittajan mahdollisesti saama myönteinen ympäristölupapäätös ei poista mainittua sopimuksen tekovelvollisuutta jätevesien johtamisesta vesihuoltolaitoksen viemäriin ja käsiteltäväksi vesihuoltolaitoksessa.</p> <p>Vesihuoltolain 10 §:n 2 momentin mukaan vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen viemäriin kiinteistöä lainkohdassa säädetyn perusteiden. Näin ollen vesihuoltolaitoksen valituksessa mainitut kysymykset ratkaistaan vesihuoltolain mukaisessa järjestyksessä.</p>	<p>Hallinto-oikeus katsoi, ettei asianosaiseksi voitu katsoa vesihuoltolaitosta, jonka tekniseen toimintaan toiselle annettu ympäristölupa voisi vaikuttaa.</p> <p>Se, että vesihuoltolaitos otti vastaan tasausaltaasta johdettavia jätevesiä ei ollut sellainen seikka, jonka perusteella ympäristöterveyslautakunnan päätöksen voitaisiin katsoa koskevan yhtiön etua ja oikeutta ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitulla tavalla.</p> <p>Myöskään se, että vesihuoltolaitosta oli ympäristönsuojeluasetuksen 36 a §:n 2 momentin mukaisesti kuultu ympäristölupa-asiaassa, ei ollut asiaassa sellainen seikka, jonka perusteella vesihuoltolaitoksella olisi valitusoikeus.</p>	<p>Vesihuoltolaitoksella, jonka puhdistamoon luvan saanut teollisuuslaitos laski jätevetensä, ei ollut valitusoikeutta tehtaan ympäristölupa-asiaassa. Puhdistamolle tulevaa kuormitusta ei voitu pitää ympäristön pilaantumisenä tai sen riskinä. <u>Vesihuoltolaitos voi tiukentaa teollisuusjätevesien vastaanoton ehtoja sopimuksella tai se voi kieltäytyä ottamasta vastaan vesiä, joista voi aiheutua sen toiminnalle haittaa.</u></p>

Vaasan HaO päätökset 4/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 25.06.2013 13/0295/3</p> <p><i>Valitukset ympäristölupa-asiassa</i></p> <p>Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt 17.5.2011 (10.5.2011 § 68) henkilö A:lle ympäristönsuojelulain mukaisen kymmenen vuotta lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta voimassa olevan ympäristöluvan kalliokiviaineksen louhinnalle ja murskaukselle Jyväskylän kaupungin Jyväskylän tilalla B.</p> <p>Henkilö X on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hylätään tai asia palautetaan uutta käsittelyä varten. Henkilö X on pyytänyt katselmusta.</p> <p>Hallinto-oikeus jättää henkilö X:n valituksen tutkimatta. Valitus otetaan huomioon henkilö Y:n ja hänen asiakumppaneidensa valitusta tukevana lausumana.</p>	<p>Ympäristönsuojelulain 97 §:n mukaan yksityishenkilöllä on valitusoikeus ympäristölupa-asiassa silloin, kun asia saattaa koskea hänen oikeuttaan tai etuaan. Yleiset luontoarvot eivät ole sellainen henkilökohtainen oikeus tai etuus, johon yksityishenkilön muutoksenhakuoikeus voisi perustua. Karttatakatelun perusteella henkilö X asuu noin 2,8 kilometrin päässä suunnitellusta toiminta-alueesta eli niin kaukana, ettei asian voida katsoa saattavan koskea hänen oikeuttaan tai etuaan, eikä hän omista tai hallinnoi kiinteistöä toiminnan vaikutusalueella. Asiassa ei ole ilmennyt muutakaan perustetta katsoa, että asia saattaa koskea henkilö X:n esittämään oman valituksensa tueksi, on henkilö X:n esittämä otettava huomioon henkilö Y:n ja hänen asiakumppaniensa esittämää tukevana lausuntona.</p>	<p>Yksityishenkilö X:llä ei ollut valitusoikeutta yleisten luontoarvojen perusteella kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen liittyvässä ympäristölupa-asiassa. <u>Asuminen 2,8 km etäisyydellä ei tuottanut asianosaisuutta.</u></p>

Vaasan HaO päätökset 5/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 23.12.2015 15/0367/2</p> <p><i>Valitus vesitalousasiassa</i></p> <p>Valitus koskee Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 10.7.2015 antamaa päätöstä nro 55/2015/2. Fennovoima Oy on hakenut vesilain mukaista lupaa Hanhikiven ydinvoimalaitoksen jäähdytysveden purkurakenteiden ja niihin liittyvien suoja- ja rakentamiseen Pyhäjoen kunnassa ja Raahen kaupungissa sekä lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin.</p> <p>Aluehallintovirasto on jättänyt hakemuksen tutkimatta. Päätöksen perusteluissa on muun ohella todettu, että purkurakenteiden tarkoituksena on johtaa ydinvoimalaitoksen jäähdytysveden Hanhikiven niemen edustan merialueelle. Ydinvoimalaitoksen jäähdytysvedet on rinnastettava jätevesiin. Aluehallintovirastossa on vireillä Fennovoima Oy:n hakemus ympäristölupaa saamiseksi. Lupaa haetaan myös jäähdytysvesien johtamiseen merialueelle. Ympäristöluvassa ratkaistaan muun ohella jätevesien purkupaikka. Jäähdytysvesien purkurakenteet tulee käsitellä osana ympäristölupaa eikä erillisenä vesitalousasiana.</p> <p>Yksityishenkilöt A, B, C, D, E, F, G, H, I ja J ovat vaatineet valituskirjelmästä ilmenevillä perusteilla, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakemus hylätään.</p> <p>Hallinto-oikeus ei tutki valitusta.</p>	<p>Vesilain 15 luvussa säädetään muutoksenhausta. Luvun 2 §:n 1 kohdan mukaan muutosta vesilain nojalla annettuun päätökseen saa hakea asianosainen. Vesilakia koskevan hallituksen esityksen (HE 277/2009) mukaan asianosaisuus on vesioikeuden piirissä vakiintuneesti määräytynyt intressiperusteisesti. Hallintokäyttölain 51 §:n 2 momentin mukaan, jos valitusta ei ole tehty määräajassa tai jos asian tai siinä esitetyn vaatimuksen ratkaisemiselle on muu este, valitus tai vaatimus jätetään tutkimatta.</p> <p>Hallinto-oikeus on saantitodistuksin lähetetyllä kirjeellä varannut yksityishenkilö A:lle ja hänen asiakumppaneille tilaisuuden esittää selvitystä valitusoikeuden uhalla, että valitus voidaan muuten jättää tutkimatta. Muutoksenhakijat eivät ole vastanneet selvityspyyntöön eivätkä esittäneet selvitystä valitusoikeutensa perusteista. Valitus on siten jätettävä tutkimatta.</p>	<p>Yksityishenkilöillä A-J ei ollut valitusoikeutta ydinvoimalaitoksen jäähdytysveden purkurakenteiden rakentamista koskevassa vesitalouslupa-asiassa. <u>Henkilöt eivät olleet vastanneet selvityspyyntöön eivätkä selvittäneet intressiä</u>, johon heidän valitusoikeutensa voisi perustua.</p>

Vaasan HaO päätökset 6/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 23.5.2001 01/0038/4</p> <p><i>Asianosaisasema - Ympäristönsuojelulaki - Vesistön pilaamisluvan muuttaminen - Vireillepano-oikeus - Haitankärsijä - Terveyshaitta - Yksilön elinympäristö</i></p> <p>Valittajat olivat yhdessä useiden muiden kanssa vaatineet yhdyskunnan jäteveden johtamisluvan muuttamista katsoen olosuhteiden luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneen, kun purkupuutken päään läheisyydessä oleva ranta-alue oli otettu asemakaavan mukaiseen asuin- ja virkistyskäyttöön. Valittajien tontit sijaitsivat kaupungin asemakaavoittamalla uudella asuntoalueella rannan läheisyydessä siten, että lähin tontti sijaitsi noin 20 metrin etäisyydellä rannasta ja runsaan 150 metrin päässä yhdyskunnan jätevedenpuhdistamon purkupuutken päästä. Rantaan oli valittajien tonttien kohdalla kaavoitettu kävelytie ja lähivirkistysalue sekä vesialueelle venevalkama. Aktiivisin toiminta rannalla oli asemakaavaselostuksen mukaan keskitetty purkupuutkesta ja valittajien tonteista etäämmäksi niemen kärjen taakse lahden poukamaan, johon oli merkitty vielä rakentamaton uimaranta-alue. Ympäristölupavirasto oli jättänyt hakemuksen tutkimatta sillä perusteella, ettei hakijoita voitu pitää laissa tarkoitettuina haitankärsijöinä. Valituksessaan valittajat vetosivat jo hakemuksessa esitetyn terveydellisen intressin olemassaoloon ja hallituksen esitykseen (HE 84/1999), jossa valittajien mukaan asianosaisen käsitteelle oli haluttu antaa laaja sisältö.</p> <p>[KHO:n päätös 15.8.2003-T-1815. Valitus hylätään tutkimista koskevalta osalta. Valitus hyväksytään käsittelymaksua koskevalta osalta. Ympäristölupaviraston käsittelymaksua koskeva päätös kumotaan ja ympäristölupavirasto veloitetaan palauttamaan peritty käsittelymaksu 336,38 euroa (2 000 markkaa).]</p>	<p>Yksilöä koskevan terveydellisen intressin katsottiin voivan jäteveden johtamista koskevassa asiassa muodostaa perusteen asianosaisen puhevallalle silloin, kun jäteveden vaikutusalueen vesistöä voidaan pitää hänen elinympäristönään. Valittajien olosuhteissa vesialuetta ei kuitenkaan voitu pitää heidän elinympäristönään. Koska he eivät olleet asianosaisia, heitä ei voitu pitää myöskään ympäristönsuojelulain 58 §:ssä tarkoitettuina haitankärsijöinä, joilla olisi vesistön pilaantumisluvan muuttamista koskeva vireillepano-oikeus.</p> <p>Hallinto-oikeus katsoi, kun muuta ei ollut säädetty eikä lain esitöistä ilmennyt muuta tarkoitettua, että ympäristönsuojelulain 58 §:ssä tarkoitettiin haitankärsijällä asianosaista, joka kärsii haittaa lupaan perustuvasta ympäristön pilaantumisesta tai sen lisääntymisen vaarasta.</p> <p>Asianosaisaseman rajaamisen osalta hallinto-oikeus viittasi ympäristönsuojelulain 37 §:ään ja mainitun hallituksen esityksen perusteluihin, samoin perustelujen kohtaan, jossa aineellisoikeudellisesti ympäristövahingon käsitteen oli katsottu vastaavan vesilakia. Terveydensuojelulaissa ja ympäristönsuojelulaissa olevan terveyshaitan määritelmän perusteella hallinto-oikeus katsoi, että yksilöä koskeva terveydellinen intressi voi jäteveden johtamista koskevassa asiassa muodostaa perusteen asianosaisen puhevallalle silloin, kun jäteveden vaikutusalueen vesistöä voidaan pitää hänen elinympäristönään. Asuminen rannan läheisyydessä ja yleiseen käyttöön tarkoitettujen virkistyskohteiden käyttö ei vielä merkinnyt, että vesialuetta olisi pidettävä valittajien elinympäristönä. Koska valittajien omakotitonteilta puuttui asemakaavan mukaan yhteys vesialueeseen ja kulku tonteilta tapahtui kadulle ja koska valittajat eivät omistaneet tai hallinneet vesialuetta, heillä ei ollut siihen erityistä oikeutta eikä vesialueella ollut heille vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 6) kohdassa tarkoitettua erityistä merkitystä veden saannin tai vesialueen muun tärkeän käyttämismahdollisuuden kannalta, hallinto-oikeus katsoi, että valittajia oli pidettävä vesistön yleiskäyttäjinä, joiden oikeutta ja etua vesialueen veden laatu ei koskenut ympäristönsuojelulaissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen heitä ei voitu pitää ympäristönsuojelulain 58 §:ssä tarkoitettuina haitankärsijöinä. Ympäristöviraston päätöksen lopputulosta ei siten ollut syytä muuttaa.</p>	<p>Rannan läheisyydessä asuvilla kiinteistönomistajilla ei ollut valitusoikeutta yhdyskunnan jäteveden johtamisluvan muuttamisasiassa, sillä <u>vesialuetta ei katsottu pidettävän valittajien elinympäristönään sen perusteella, että he asuivat rannan läheisyydessä ja käyttivät yleiseen käyttöön tarkoitettuja virkistyskohteita</u> (lähin tontti n.20 m:n etäisyydellä rannasta ja n.150 m:n päässä yhdyskunnan jätevedenpuhdistamon purkupuutken päästä).</p>

Vaasan HaO päätökset 7/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 23.1.2004 04/0016/2</p> <p><i>Ympäristölupa - Navetta - Valitusoikeus – Lannanlevitys</i></p> <p>Kunnan ympäristölautakunta oli myöntänyt ympäristöluvan maidontuotantotoimintaa varten.</p> <p>Ympäristöluvasta valitti hallinto-oikeuteen naapuri, jonka kiinteistöt sijaitsivat noin 1,2 km:n päässä navetasta ja sen lietesäiliöstä.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta.</p>	<p>Naapurin valituksessa tarkoitettujen lannanlevityspeltojen ei sijaintinsa vuoksi voida tässä tapauksessa katsoa kuuluvan ympäristöluvassa tarkoitettujen eläinsuojan toimintakokonaisuuteen eikä lannan levityksestä näille pelloille mahdollisesti aiheutuvien haittojen tutkiminen ja tarvittavien lupamääräysten antaminen kuulu eläinsuojaa koskevan ympäristöluvan yhteyteen.</p> <p>Eläinsuojan ympäristölupa-asia ei saata koskea naapurin oikeutta tai etua siten, että hänellä olisi puhevalta asiassa. Lannanlevitys naapurin kiinteistöjen lähellä olevalle pellolle on käsiteltävä valvonta-asiana ja tarvittaessa erillisenä lupa-asiana. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa muuta kuin luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi.</p> <p>Valvontaviranomainen voi myös kieltää sitä, joka rikkoo ympäristönsuojelulakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä, tai määrätä sen, joka rikkoo tuota lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa.</p>	<p>Naapurilla ei ollut valitusoikeutta maidontuotantotoimintaan liittyvässä ympäristölupa-asiassa valituksessa <u>tarkoitettujen lannanlevityspeltojen ollessa sijaintinsa vuoksi luvanvaraisen kokonaisuuden ulkopuolella.</u> (Naapurin kiinteistöt n.1,2km:n päässä navetasta ja lietesäiliöstä)</p>

Vaasan HaO päätökset 8/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 21.3.2011 11/0110/3</p> <p><i>Valitukset ympäristölupa-asiassa</i></p> <p>Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 17.2.2010 antamallaan päätöksellä Nro 13/2010/1 myöntänyt Lemminkäinen Infra Oy:lle ympäristönsuojelulain 28 §:ssä tarkoitettun toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan ja osittaisen ympäristönsuojelulain 100§:n mukaisen toiminnanaloittamislupa kallion louhinnalle, louheen murskaukselle ja asfalttiaseman toiminnalle sekä jäteasfaltin vastaanotolle ja hyödyntämiselle Jyväskylän kaupungin Palokan kylässä kiinteistöillä X, Y ja Z.</p> <p>Henkilö A on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös on kumottava ja hakemus hylättävä tai että lupaa ainakin muutetaan siten, että louhinta- ja murskaustoimintaa saa suorittaa vain 1.9. -30.5. välisenä aikana enintään kahden kuukauden ajan. Perusteluina on muun muassa esitetty, että 9.5.2006 myönnetyssä ympäristöluvassa hakijan vastaava toiminta on rajoitettu enintään yhteen kahden kuukauden jaksoon kerran vuodessa. Keski-Suomen ympäristökeskus on perustellut toiminta-aikojen rajoittamista sillä, että toiminnoista saattaa syntyä ympäristönsuojelulain 3§:n 1 momentissa tarkoitettua ympäristön pilaantumisen alaan kuuluvaa haittaa (melu ja pöly), käytännössä ympäristön yleisen viihtyvyyden vähentymistä asutusalueilla.</p> <p>Hallinto-oikeus jättää tutkimatta henkilö A:n 5.4.2010 päivätyssä vastineessa esitetyn väitteen Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan maa-aineslupapäätöksen tekemisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuneesta toimivallan ylityksestä sekä samassa vastineessa esitetyn vaatimuksen velvoittaa luvan hakija maksamaan korvauksia haitta-alueen asukkaille. Muilta osin henkilö A:n valitus tutkitaan.</p>	<p>Vaikka melumallinnus osoittaa, etteivät melun raja-arvot ylitä henkilö A:n asuinkiinteistön kohdalla, asuu hän kuitenkin niin lähellä toiminta-alueita, että toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset saattavat koskea hänen oikeuttaan tai etuaan ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Valitus on siksi tutkittava.</p>	<p>Henkilö A:lla oli valitusoikeus hänen asuinkiinteistönsä sijainnin perusteella kallion louhintaa ja murskausta koskevassa lupa-asiassa. Asianosaisuuden perusteena käytettiin <u>melun leviämisen mallinnusta, joka osoitti, että melun raja-arvot eivät ylitä, mutta melun vaikutukset kyseisessä kohteessa saattavat koskea valittajan oikeutta tai etua.</u></p>

Vaasan HaO päätökset 9/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 19.05.2017 17/0161/2</p> <p><i>Ympäristönsuojelulaki - Valitusoikeus - Asianosainen – Teollisuuslaitos</i></p> <p>Asiassa oli ratkaistavana se, oliko A Oy:llä valitusoikeus ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla tehdystä päätöksestä, joka koski B Oy:n ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamista.</p> <p>Aluehallintovirasto oli valituksenalaisella päätöksellään tarkistanut B Oy:lle myönnetyn ympäristöluvan lupamääräykset ja samanaikaisesti käsitellyt ja tarkistanut samalla teollisuusalueella toimivan A Oy:n ja neljän muun ympäristöluvanvaraisen toiminnanharjoittajan ympäristölupien määräykset.</p> <p>A Oy oli hakenut muutosta B Oy:n lupapäätökseen ja vaatinut, että lupapäätöksessä asetetut teollisuusalueen yhteiset kuormitusraja-arvot vesiin ja viemäriin muutetaan B Oy:n osalta yhtiökohtaisiksi ja että B Oy:n ympäristöluvan lupamääräyksiä selvitysvelvoitteista, seurannasta ja tarkkailusta kohdistetaan selkeämmin toiminnanharjoittajakohtaisiksi kunkin teollisuusalueella toimivan toiminnanharjoittajan toimintaan ja sen hallussa oleviin alueisiin, jotta A Oy ei joutuisi vastuuseen teollisuusalueen muiden toiminnanharjoittajien toiminnasta mahdollisissa lupamääräysten rikkomistilanteissa tai poikkeustilanteissa.</p> <p>Valituksenalaisella päätöksellä oli B Oy:n hakemuksesta käsitelty ja tarkistettu B Oy:n toimintaa koskevan ympäristöluvan lupamääräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Päätöksen velvoittavat lupamääräykset kohdistuivat hakijana olleeseen B Oy:öön, joka oli vastuussa toimintansa ympäristövaikutuksista ja lupamääräysten noudattamisesta. A Oy:n hakemuksesta oli aluehallintoviraston eri päätöksellä tarkistettu A Oy:n toimintaa koskevan ympäristöluvan lupamääräykset. B Oy:n valituksenalaisen päätöksen lupamääräykset kuormitusraja-arvoista vesiin ja viemäriin sekä muutkin valituksenalaiset lupamääräykset olivat samansisältöiset kuin A Oy:n omassa lupapäätöksessä</p> <p>A Oy:n valitus jätettiin tutkimatta.</p> <p>Näin myös valitusasioissa diaarinumerot 01689-01692/15/5102.</p>	<p>Hallinto-oikeus totesi, että ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus oli luvan hakijan lisäksi haitankärsijällä, jonka oikeutta tai etua päätös koski. Asianosaisen valitusoikeutta koskevassa ympäristönsuojelulain 97 §:ssä ei ollut säädetty toiminnan sijaintipaikan naapurikiinteistön omistajalle tai haltijalle tai muutoin sijaintipaikan välittömässä läheisyydessä sijaitsevalle taholle vaikutuksista riippumatonta valitusoikeutta. A Oy:n valitusoikeus ei siten voinut yksinomaan perustua siihen, että yhtiö harjoitti toimintaa samalla teollisuusalueella kuin B Oy.</p> <p>Kun valituksenalaiset B Oy:tä koskevat lupamääräykset eivät kohdistuneet A Oy:öön, asia ei saattanut koskea A Oy:n etua tai oikeutta. Hallinto-oikeus totesi, että ympäristöluvan määräysten noudattaminen oli valvonnallinen asia. Kun A Oy:n vaatimukset B Oy:tä koskevien lupamääräysten muuttamisesta eivät koskeneet B Oy:n toiminnasta aiheutuvaa päästöistä johtuvaa ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, joka olisi saattanut aiheuttaa haittaa tai vahinkoa A Oy:lle, kyseessä ei myöskään ollut sellainen välitön ympäristöllinen intressi, joka olisi perustanut valitusoikeuden A Oy:lle haittaa kärsivänä asianosaisena.</p> <p>Hallinto-oikeus totesi lisäksi, että A Oy:n valitusoikeus B Oy:n lupapäätöksestä ei ollut liitännäinen siihen seikkaan, että A Oy oli omasta lupapäätöksestään tekemässä valituksessa vaatinut vastaavanlaisia lupamääräysten muutosvaatimuksia kuin B Oy:n lupapäätöksestä. Myöskään yksinomaan se seikka, että yhtiöt johtivat jätevetensä yhteisessä käytössä olevaan teollisuusviemäriin tai se, että B Oy:n harjoittama toiminta vaikutti teknisesti ja liiketaloudellisesti A Oy:n toimintaan, ei saattanut koskea A Oy:n etua tai oikeutta ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.</p>	<p>Teollisuuslaitoksella A, joka johti jätevetensä teollisuusalueen yhteiseen viemäriin, ei ollut valitusoikeutta toisen tehtaan B ympäristölupa-asiaassa. Valitus ei perustunut B:n päästöjen A:lle aiheuttamaan haittaan vaan siihen, että lupaan kirjatut kuormituksen raja-arvot oli kohdistettu kollektiivisesti koko teollisuusalueelle, eikä jaettu yhtiökohtaisesti. Valituksen perusteena ei siis ollut ympäristöllinen intressi.</p>

Vaasan HaO päätökset 10/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 18.01.2013 13/0016/3</p> <p><i>Valitukset ympäristölupa-asiassa</i></p> <p>Nummi-Pusulan ympäristölautakunta on 30.9.2011 (20.9.2011 § 67) myöntänyt henkilö A:lle ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan soran murskaukselle Nummi-Pusulan kunnan (1.1.2013 Lohjan kaupungin) Ahopään kylän tilalla X, päätöksestä lähemmin ilmenevin lupamääräyksin.</p> <p>Henkilä B asiakumppaneineen on valituskirjelmästä lähemmin ilmenevin perusteiden ensisijaisesti vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja henkilö A:n ympäristölupahakemus hylätään. Toissijaisesti he ovat vaatineet, että lupapäätöksen ehtoja muutetaan siten, että toiminnan aloittaminen estetään ja toiminnan ympäristövaikutukset selvitetään tarkemmin ennen murskaustoiminnan aloittamista.</p> <p>Henkilö C on asiakumppaneineen valituskirjelmästä lähemmin ilmenevin perusteiden vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja henkilö A:n ympäristölupahakemus hylätään ja toissijaisesti, että lupaa muutetaan valituskirjelmässä lähemmin ilmenevällä tavalla.</p> <p>Henkilöt D ja E ovat valituskirjelmästä lähemmin ilmenevin perusteiden vaatineet, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja henkilö A:n ympäristölupahakemus hylätään.</p> <p>Henkilö F on valituskirjelmästä lähemmin ilmenevin perusteiden vaatinut, että ympäristölautakunnan päätöstä muutetaan siten, että laitoksen toiminta rajoitetaan arkipäivisin kello 8.00 – 20.00 tapahtuvaksi.</p> <p>Hallinto-oikeus jättää valitukset tutkimatta.</p>	<p>Ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valitusoikeus on sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea.</p> <p>Hallintolainllyttölain 28 §:n 1 momentin mukaan, jos valitus on puutteellinen, valittajalle on varattava tilaisuus täydentää sitä, jollei täydentäminen ole asian käsittelyn kannalta tarpeellista.</p> <p>Hallintolainkäyttölain 51 §:n 2 momentin mukaan, jos valitusta ei ole tehty määräajassa tai jos asian tai siinä esitetyn vaatimuksen ratkaisemiselle on muu este, valitus tai vaatimus on jätettävä tutkimatta.</p> <p>Asiassa saadun lisäselvityksen ja karttataarkastelun perusteella henkilö B ja hänen muiden asiakumppaniensa kuin henkilöiden G ja H kiinteistöt sijaitsevat toiminta-alueen lounaispuolella noin 1,4 – 1,8 kilometrin etäisyydellä, Keskimmäinen-nimisen järven alueella tai Suovanalantien varrella. Henkilöiden G ja H osalta lisäselvitystä valitusoikeuden perusteesta ei ole kehotuksesta huolimatta esitetty. Valituskirjelmän mukaan myös henkilöillä G ja H on kesäasunto Keskimmäinen-nimisen järven alueella tai Suovannalantien varrella. Valituskirjelmästä tai muista asiakirjoista ei ilmene, missä kesäasunto sijaitsee. Muun selvityksen puuttuessa ja karttataarkastelun perusteella myöskään henkilöiden G ja H mahdollisesti omistama kiinteistö ei voi sijaita edellä mainittua etäisyyttä lähempänä. Maa-ainesten ottosuunnitelma 20.1.2010 mukaan toiminnan liikenne kulkee toimipaikasta itään Karkkilan suuntaan. Liikennöinti toimintapaikalta ei siten suuntaudu B:n ja hänen asiakumppaniensa kiinteistöille päin.</p> <p>Asiassa saadun lisäselvityksen ja karttataarkastelun perusteella henkilön C ja hänen asiakumppaniensa kiinteistöt sijaitsevat Antiainen-järven etelärannalla, noin 2,9 kilometrin etäisyydellä toiminta-alueesta luoteeseen.</p> <p>Asiassa saadun lisäselvityksen ja karttataarkastelun perusteella henkilöiden D ja E lomakiinteistö sijaitsee noin 4 kilometrin etäisyydellä toiminta-alueesta.</p> <p>Henkilö F ei ole hänelle varattua tilaisuudesta huolimatta täydentänyt valitustaan valitusoikeutensa perusteesta. Henkilö F:n valituskirjelmän mukaan hänellä on loma-asunto Tämäkohtu-järven etelärannalla. Valituskirjelmästä tai muista asiakirjoista ei ilmene, missä loma-asunto sijaitsee. Muun selvityksen puuttuessa voidaan karttataarkastelun perusteella todeta, että mainitun järven ja toiminta-alueen välinen etäisyys on kuitenkin vähimmillään noin 1,4 kilometriä.</p> <p>Hallinto-oikeus katsoo, että henkilö B:n ja hänen asiakumppaniensa, henkilö C:n ja hänen</p>	<p>Kiinteistönomistajilla ei ollut valitusoikeutta heidän kiinteistönsä sijaitessa niin kaukana suunnitellusta soranmurskauksen toiminta-alueesta (n. 1,4 – 4 km etäisyydellä).</p>

asiakumppaniensa, henkilö D:n ja E:n sekä henkilö F:n kiinteistöt sijaitsevat niin kaukana suunnitellusta toiminta-alueesta, että toiminnan ympäristövaikutukset eivät siinä määrin ulotu heidän kiinteistöilleen, siitä huolimatta että toiminnan sijaintipaikka sijaitsee ainakin osin ympäröivää maastoa korkeammalla tasolla, että asia saattaisi koskea heidän oikeuttaan tai etuaan ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Valitukset on tämän vuoksi jätettävä tutkimatta.

Vaasan HaO päätökset 11/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 14.10.2011 11/0289/1</p> <p><i>Ympäristölupa - Ampumarata - Valitusoikeus - Kyläyhdistys - Puolustusvoimat - Tutkimatta Jättäminen</i></p> <p>Alueellinen ympäristökeskus oli myöntänyt ympäristöluvan Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueella sijaitsevan ampumaradan toimintaan. Rekisteröity kyläyhdistys valitti ympäristökeskuksen päätöksestä.</p> <p>Hallinto-oikeus totesi, että toiminnan merkittävin ympäristöhaitta on melu. Lähin asutus sijaitsi ampumaradasta noin 2,6 kilometrin etäisyydellä koillisessa. Ampumasuunta radalla oli etelälounaaseen. Ampumaradan sivuilla ja takana oli noin 6 metriä korkeat suojavallit. Muutoksenhakijana olevan kyläyhdistyksen kylä sijaitsi noin 10 kilometrin päässä ampumaradasta Itäkaakkoon.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti kyläyhdistyksen valituksen tutkimatta.</p> <p>Haettu muutosta.</p>	<p>Hallinto-oikeus katsoi ottaen huomioon kylän sijainti, ampumasuunta ja tehdyt meluntorjuntatoimenpiteet, että valituksenalaisen ampumaradan toiminnasta aiheutuva melu rajoittui ampuma- ja harjoitusalueen sisäpuolelle. Kyläyhdistyksen toiminta-alue ei voinut sijaita ampuma- ja harjoitusalueella. Näin ollen valituksenalaisessa päätöksessä tarkoitettun toiminnan melu ei ulottunut kyläyhdistyksen toiminta-alueelle. Myöskään ampumaratatoiminnan mahdolliset muut ympäristövaikutukset eivät ennalta arvioiden ulottuneet kyläyhdistyksen toiminta-alueelle.</p>	<p>Rekisteröidyllä kyläyhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta ampumaradan ympäristölupa-asiassa toiminnan ollessa ennalta arvioiden kyläyhdistyksen toiminta-alueen ulkopuolella (n. 10 km päässä).</p>

Vaasan HaO päätökset 12/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 13.2.2004 04/0054/3</p> <p><i>Ympäristölupa - Sikala - Lietelannan levitys - Toimintakokonaisuus - Asianosaisasema - Valitusoikeus - Tutkimatta jättäminen</i></p> <p>Oikeudellisena kysymyksenä asiassa oli etäällä sikalasta toisessa kunnassa sijaitsevien lannan levityspeltojen viereisten kiinteistönomistajien valitusoikeus sikalatoimintaa koskevasta ympäristöluvasta.</p> <p>Valittajat vaativat, ettei lannan levitysalueena saa käyttää heidän kotikunnassaan sijaitsevia peltoalueita. Valituksen perusteeksi oli esitetty, että ympäristölupaan oli otettu hakijaa sitovia lannan levitystä koskevia lupamääräyksiä, joita valittajat halusivat tiukennettaviksi. Valittajien mukaan lupapäätöksen sisältö ulotti välittömät vaikutuksensa valittajiin.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta.</p>	<p>Hallinto-oikeus totesi, että eläinsuojan luvanvaraiseen toimintaan sisältyy eläinsuojatuotannosta ja tuotannossa syntyvän lannan lannan käsittelystä karjasuojan yhteydessä ja sen välittömässä läheisyydessä aiheutuvat ympäristövaikutukset. Tässä tapauksessa sikala oli saanut ympäristöluvan ratkaisulle, jossa lanta toimitetaan joko muualle käsiteltäväksi tai käsittelemättömänä peltolevitykseen. Muualla tapahtuva käsittely, kuten lietelannan levitys pelloille ei muodostanut ympäristönsuojeluasetuksen 2 §:ssä tarkoitettua toimintakokonaisuutta itse sikalatoiminnan kanssa, eikä sitä näin ollen ole ollut tarpeen sisällyttää luvanvaraisena osatoimintona sikalan ympäristölupaan.</p> <p>Luvan saajalle ympäristöluvassa jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi annetuilla määräyksillä ei ollut ratkaistu eikä ollut voitukaan yksityiskohtaisesti ja lopullisesti ratkaista etäällä sikalasta tapahtuvan lannanlevitystoiminnan oikeudellisia edellytyksiä, levityspaikkoja tai levityksessä noudatettavia vaatimuksia. Nämä kysymykset kuuluivat valvontaviranomaisen ratkaistavaksi muun muassa vuosittaisia lannanlevityssuunnitelmia hyväksyessä ja tarvittaessa ympäristönsuojelulain 13 luvussa tarkoitettuun valvontakeinoin. Lannanlevitys voi myös edellyttää erillistä lupamenettelyä ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisesti, mikäli lannan levityksestä saattaa aiheutua vesistön pilaantumista tai eräistä naapurussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.</p> <p>Kun lietelannan jatkokäsittely etäällä lannan syntypaikasta ei edellä esitetyn mukaisesti kuulunut sikalan ympäristöluvassa ratkaistaviin asioihin eivätkä valittajat olleet edes väittäneet, että sikalatoiminta saattaisi välittömästi koskea heidän oikeuttaan tai etuaan, heillä ei ollut oikeutta valittaa ympäristökeskuksen päätöksestä.</p> <p>Luvan saajalla oli käytössään vain sopimuspeltoja. Perustelut on kirjoitettu siten, että lopputulos olisi ollut sama, vaikka luvan saaja olisi omistanut etäällä sikalasta sijaitsevat pellot.</p>	<p>Sikalan lannan levityspeltojen naapurikiinteistöjen omistajilla ei ollut valitusoikeutta sikalan ympäristölupaan liittyen, <u>lannanlevityspeltojen ollessa sijainnin vuoksi luvanvaraisen kokonaisuuden ulkopuolella.</u></p>

Vaasan HaO päätökset 13/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 11.1.2005 05/0003/2</p> <p><i>Ympäristölupa - Oikeudenkäyntikulut - Liiketaloudelliset olosuhteet - Valitusoikeus - Puuttuvan valitusoikeuden merkitys</i></p> <p>B Oy oli valittanut hallinto-oikeuteen A Oy:n saamasta ympäristöluvasta vedoten kilpailuoikeudellisiin seikkoihin. Valitus oli siten tehty muulla kuin ympäristönsuojelulain 97 §:n mukaisella perusteella. Puuttuvan valitusoikeuden johdosta hallinto-oikeus jätti B Oy:n valituksen tutkimatta.</p> <p>Hallinto-oikeus velvoitti B Oy:n korvaamaan A Oy:n valituksen johdosta antamasta vastineesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut vaatimuksen mukaan. Selostetuissa olosuhteissa oli pidettävä kohtuuttomana, että A Oy joutuisi pitämään sanotut oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.</p>	<p>B Oy oli valittanut hallinto-oikeuteen A Oy:n saamasta ympäristöluvasta vedoten kilpailuoikeudellisiin seikkoihin. Valitus oli siten tehty muulla kuin ympäristönsuojelulain 97 §:n mukaisella perusteella.</p>	<p>B Oy:llä ei ollut valitusoikeutta kilpailuoikeudellisten seikkojen perusteella A Oy:n ympäristölupa-asiassa.</p>

Vaasan HaO päätökset 14/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 7.5.2015 15/0120/2</p> <p><i>Valitus ympäristölupa-asiassa</i></p> <p>Aluehallintovirasto on 12.2.2015 antamallaan, 16.3.2015 korjaamallaan päätöksellä myöntänyt Nokianvirran Energia Oy:lle ympäristöluvan energiantuotantolaitoksen toiminnan muutokselle ja tarkistanut olemassa olevan ympäristöluvan lupamääräykset Nokian kaupungissa päätöksestään lähemmin ilmenevin lupamääräyksin 1 – 62. Aluehallintovirasto on luvan hakijan pyynnöstä oikeuttanut muutettavan toiminnan aloittamiseen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta 30.000 euron vakuudella.</p> <p>Henkilö A ja B Oy ovat valituskirjelmästä ja valituksen täydentämiskirjelmästä ilmenevin perustein vaatineet aluehallintoviraston päätöksen kumoamista Nokianvirran Energia Oy:n lupahakemuksen hylkäämistä. Henkilöä A ja B Oy ovat lisäksi vaatineet toiminnanaloittamisoikeuden välitöntä kumoamista.</p> <p>Ratkaisunsa lopputulos huomioon ottaen hallinto-oikeus on hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentin nojalla ratkaissut asian varaamatta luvan hakijalle tilaisuutta vastineen antamiseen ja viranomaisille tilaisuutta lausunnon antamiseen valituksesta ja sen täydentämisestä.</p> <p>Hallinto-oikeus ei tutki valitusta eikä sen täydennystä. Henkilö A:n ja B Oy:n vaatimukset jätetään tutkimatta.</p>	<p>Valituksen tutkiminen edellyttää valitusoikeuden voimassaoloa. Ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin (22.12.2009/1590) 1 kohdan mukaan, se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), voi valittamalla hakea muutosta ympäristönsuojelulain (4.2.2000/86) nojalla annettuun viranomaisen päätökseen. Asianosaisia ovat luvan hakija ja haitankärsijät. Ympäristönsuojelulaki säätelee toimintaa, josta aiheutuu päästöjä ympäristöön. Haitankärsijällä tarkoitetaan asianosaista, jolle aiheutuu toiminnasta ympäristö- tai terveyshaittaa.</p> <p>Henkilö A asuu ja B Oy:n toimipaikka sijaitsee noin 45 km:n etäisyydellä Nokianvirran Energia Oy:n energiantuotantolaitoksesta. Henkilö A on valituksen mukaan metsäteollisuudenlietteistä maanparannusaineita valmistavan B Oy:n hallituksen puheenjohtaja ja yhtiön osastomestari. B Oy on valituksen täydennyksen mukaan aiemmin käyttänyt SCA:n (Nokian Paperi) lietteitä maanparannusaineiden raaka-aineena. Viimeisen kahden vuoden ajan mainitut lietteet on kokonaan tai osittain poltettu, mikä on heikentänyt yhtiön liiketoiminnan mahdollisuuksia.</p> <p>Hallinto-oikeus katsoo, että Nokianvirran Energia Oy:n energiantuotantolaitos sijaitsee niin etäällä henkilö A:n asuinpaikasta ja B Oy:n toimipaikasta, ettei Nokianvirran Energia Oy:n ympäristölupa-asia saata etäisyys huomioon ottaen koskea henkilö A:n ja hänen osaksi omistaman yhtiön etua ja oikeutta. Hallinto-oikeus lisäksi katsoo, ettei B Oy:n liiketalouteen liittyvät seikat ole ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen peruste asianosaisen valitusoikeuden tueksi.</p> <p>Näillä perustella hallinto-oikeus hallintolainkäyttölain 51 §:n 2 momentin nojalla jättää henkilö A:n ja hänen osaksi omistamansa B Oy:n valituksen tutkimatta.</p>	<p>Henkilö A:lla eikä hänen osaksi omistamallaan B Oy:llä ollut valitusoikeutta energiantuotantolaitoksen ympäristölupa-asiassa. Valituksen peruste oli liiketoiminnallinen, sillä B Oy:n liiketoiminnassa hyödynnettiin lietettä, jonka polttaminen oli hyväksytty kyseisessä ympäristöluvassa.</p>

Vaasan HaO päätökset 15/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 04.11.2016 16/0252/2</p> <p><i>Ympäristönsuojelulaki - Ympäristölupa - Yhdistyksen valitusoikeus</i></p> <p>Asiassa oli ratkaistavana, oliko Tampereen Maan ystävät ry:llä oikeus valittaa ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annetusta päätöksestä, jolla oli myönnetty ympäristölupa louhinta- ja murskaustoiminnan harjoittamiseen Tampereen kaupungin Vattulan kylässä.</p> <p>Yhdistyksen valitus jätettiin tutkimatta.</p>	<p>Ympäristönsuojelulain 191 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti yhdistyksen valitusoikeuden edellytyksenä oli luonnon-, terveyden- ja ympäristönsuojelun edistäminen tietyllä toiminta-alueella. Yhdistyksen valitusoikeus ei kyseessä olleen hallintovalituksen osalta määräytynyt siten sellaisenaan yhdistyksen kotipaikan perusteella, vaan valitusoikeus määräytyi lain mukaan yhdistyksen säännöistä ilmenevän tarkoituksen ja toimialueen perusteella.</p> <p>Valitusoikeuden täyttymistä arvioitaessa tuli siten tarkasteltavaksi se, ilmenikö puheena olleesta toiminnasta aiheutuvat ympäristövaikutukset yhdistyksen toiminta-alueella ja olivatko ympäristövaikutukset ristiriidassa yhdistyksen tarkoituksen kanssa.</p> <p>Kun otettiin huomioon, että Tampereen Maan ystävät ry:n tarkoituksena oli sen säännöistä ilmenevästi yleisten yhteiskunnallisten ja maailmanlaajuisten tavoitteiden edistäminen eikä sen toiminta-alueita oltu siten myöskään alueellisesti mitenkään rajattu, yhdistystä ei pidetty sellaisenaan ympäristönsuojelulain 191 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna ympäristön- tai luonnonsuojelun edistämistä tarkoittavana ja alueellisesti rajatulla toiminta-alueella toimivana yhdistyksenä, jolla olisi ollut oikeus valittaa puheena olleesta ympäristölupapäätöksestä. Yhdistystä ei voitu pitää lainkohdassa tarkoitettuna ympäristön- tai luonnonsuojeluyhdistyksenä pelkästään sillä perusteella, että se oli Maan ystävät ry:n perusjärjestö.</p> <p>Äänestys 2-1 ja esittelijän eriävä mielipide: Vähemmistö ja asian esittelijä tutki valituksen. Yhdistyksen tarkoituksena sen sääntöjen mukaan oli katsottava olleen muun muassa ympäristönsuojelu. Yhdistyksen toimialueen katsottava käsittävän maapallon ohella sen tosiasiallisen kotipaikan, jolla sillä oli toimintaa ja jolla puheena olleen toiminnan ympäristövaikutukset ilmenivät. Yhdistyksen paikallisuus korostui sen jäsenistöä koskevan säännön perusteella. Tampereen Maan ystävät ry täytti ympäristönsuojelulain 191 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset ja valitus oli tutkittava.</p>	<p>Yhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta louhinta- ja murskaustoimintaan liittyvässä ympäristölupa-asiansa, koska yhdistyksen tarkoituksena oli maailmanlaajuisten tavoitteiden edistäminen, eikä täten yhdistyksen toiminta-alueita voitu katsoa rajatuksi alueellisesti vain tietyn alueen ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämiseen. (äänestyspäätös)</p>

Vaasan HaO päätökset 16/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 4.6.2004 04/0176/2</p> <p><i>Ympäristölupa - Ilmapäästöt - Asianosaisasema - Asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja - Valitusoikeus - Tutkimatta jättäminen</i></p> <p>Alueellinen ympäristökeskus oli myöntänyt yhtiö X:lle ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan pellettitehtaalle ja voimalaitokselle.</p> <p>Muutoksenhakija Y valitti ympäristökeskuksen päätöksestä. Y oli asianosaisasemansa perusteeksi muun ohella ilmoittanut omistavansa rivitaloasunnon, joka sijaitisi noin yhden kilometrin etäisyydellä laitoksesta.</p> <p>Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta.</p> <p>Valitettu KHO:n.</p>	<p>Asianosaisten piirin muodostumisessa merkityksellisiä olivat lähinnä laitoksen ilmapäästöt. Hallinto-oikeus katsoi, että Y:n ilmoittama rivitaloasunto saattaisi olla hankkeen mahdollisella vaikutusalueella, mutta Y ei kohteen osalta ollut asianosainen, koska hän ei asunut tuossa kiinteistössä. Pelkkä asunnon hallintaan oikeuttava osakkeiden omistus ei perustanut asianosaisasemaa, vaan asianosaisen puhevallan katsottiin olevan rivitaloyhtiöllä sekä taloyhtiössä asuvilla. Asia ei saattanut koskea Y:n etua tai oikeutta ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamalla tavalla.</p>	<p>Asunto-osakeyhtiön osakkeenomistajalla ei ollut valitusoikeutta pellettitehtaan ja voimalaitoksen ympäristölupa-asiasa pelkän <u>asunnon hallintaan oikeuttavan osakkeiden omistamisen perusteella. Asianosaisia voivat olla kyseinen asunto-osakeyhtiö sekä talossa asuvat.</u></p>

Vaasan HaO päätökset 17/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 3.1.2002 02/0001/2</p> <p><i>Ympäristönsuojelulaki - Pilaantuneen maaperän puhdistamisolmoitus - Asianosainen - Puhevalta - Valitusoikeus</i></p> <p>A oli tehnyt ympäristökeskukselle ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoituksen kiinteistönsä (tontti a) pilaantuneen maaperän (öljy) puhdistamisesta suunniteltiin.</p> <p>Ympäristökeskus oli hyväksynyt A:n ilmoituksen päätöksestään ilmenevin määräyksin.</p> <p>B valitti päätöksestä. A väitti vastineessaan, ettei B:lla ollut asiassa asianosaisen puhevaltaa eikä siten myöskään valitusoikeutta.</p> <p>Hallinto-oikeus hylkäsi väitteen ja tutki B:n valituksen.</p> <p>Itse pääasian osalta hallinto-oikeus ei muuttanut ympäristökeskuksen päätöstä.</p>	<p>B on kertonut joutuneensa korvaamaan tontti a:n naapurikiinteistön (tontti b) omistavan kiinteistöosakeyhtiön osakekannan häneltä ostaneelle C:lle tontti b:n pilaantuneen maaperän (öljy) puhdistuskustannukset, mitä seikkaa A ei ole asiassa kiistänyt. Mainittu korvausvelvollisuus huomioon ottaen B:lla oli katsottava olevan perusteltu syy puhevaltansa käyttämiseen asiassa sen selvittämiseksi, kuinka laajalla alueella A:n päästöt olivat mahdollisesti vaikuttaneet maaperään. B:lla oli siten ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 1) kohdassa tarkoitettu asianosaisen valitusoikeus tässä A:n tonttinsa a maaperän puhdistamisolmoitusta koskevassa asiassa.</p>	<p>Naapurikiinteistön omistajalla oli valitusoikeus pilaantuneen maaperän puhdistamisolmoitukseen liittyvässä asiassa. Pilaantuneen kiinteistön maaperän päästöt saattoivat aiheuttaa pilaantumista myös naapurikiinteistöllä.</p>

Vaasan HaO päätökset 18/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 02.05.2016 16/0096/2</p> <p><i>Ympäristönsuojelulaki - Ympäristölupa - Yhdistys – Valitusoikeus</i></p> <p>Asiassa oli ratkaistava, oliko Maan ystävät ry:llä oikeus valittaa ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetusta päätöksestä, jolla oli myönnetty lupa rikastamon toiminnan olennaiseen muuttamiseen.</p> <p>Valitus jätettiin tutkimatta.</p>	<p>Arvioitaessa sitä, oliko Maan ystävät ry:llä valitusoikeus puheena olevassa ympäristölupa-asiaassa, oli otettava huomioon yhdistyksen säännöistä ilmenevä yhdistyksen toiminnan tarkoitus ja toiminta-alue. Yhdistyksellä oli valitusoikeus ympäristölupa-asiaassa, jos toiminnasta aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset ilmenivät sen toiminta-alueella ja olivat ristiriidassa yhteisön säännöistä ilmenevän yhdistyksen tavoitteen kanssa. Puheena olevassa rikastamon laajentamista koskevassa asiassa ympäristövaikutukset olivat paikallisia ja vaikuttivat lähinnä läheisen joen veden laatuun.</p> <p>Kun otettiin huomioon, että yhdistyksen säännöissä ei ollut yksilöity yhdistyksen toiminta-alueita eikä valituskirjelmästä ilmennyt millä tavoin rikastamon laajentamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset vaarantaisivat yhdistyksen tavoitteiden toteutumisen, yhdistystä ei ollut pidettävä sellaisena ympäristönsuojelulain 97 §:ssä tarkoitettuna yhdistyksenä, jonka tarkoituksena oli ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenivät.</p> <p>Äänestys 2-1: Vähemmistö tutki yhdistyksen valituksen. Maan ystävät ry täytti ne edellytykset, jotka ympäristönsuojelulain 97 §:n 1 momentin 2 kohdassa oli säädetty. Yhdistykselle oli näin ollen myös teollisuuspäästädirektiivin 9 artikla ja Århusin sopimuksen 25 artikla huomioon ottaen turvattava oikeus muutoksenhakuun kysymyksessä olevassa asiassa riippumatta siitä, oliko yhdistys valituksessaan erityisesti esittänyt, millä tavoin rikastamon toiminnasta aiheutuvat ympäristövaikutukset vaarantavat yhdistyksen tavoitteiden toteuttamisen.</p>	<p>Yhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta rikastamon ympäristölupa-asiaassa. Luvan tarkoittaman toiminnan vaikutukset ovat paikallisia ja yhdistyksen (Maan ystävät ry) säännöistä ei ilmennyt, että vaikutusalue kuuluu yhdistyksen toiminta-alueelle.</p>

Vaasan HaO päätökset 19/19

Päätöstiivistelmä:	Kriteerit asianosaisuudelle tai sen puuttumiselle:	Johtopäätös asianosaisuuden näkökulmasta:
<p>Vaasan HAO 12.7.2004 04/0226/3</p> <p><i>Ympäristölupa - Toimintakokonaisuus - Kivenlouhimo ja -murskaamo - Maankaatopaikka - Yhteisvaikutus - Yhteisen luvan ja lupamääräysten tarve - Kohtuuton rasisut - Asian palauttaminen - Valitusoikeus - Sopimuksen vaikutus asianosaispuhevaltaan</i></p> <p>Suunniteltu loppusijoitettavan ylijäämään maankaatopaikka muodostui kolmesta erillisestä täyttöalueesta, joista osa-alueella 1 oli tarkoitus louhia kalliota ennen maanlajitystoimintaa 90 000 m³ ktr täyttötöilavuuden lisäämiseksi. Louhinta oli tarkoitus tehdä vähitellen noin 5 - 6 vuoden kuluessa ylijäämämäiden läjittämisen yhteydessä. Läjitystoiminta maankaatopaikalla oli tarkoitus kestää vuoteen 2018 saakka.</p> <p>Asia palautettiin ympäristökeskukselle uudelleen käsiteltäväksi.</p> <p>Vrt. KHO:2004:123</p>	<p>HAO katsoi, että koska kalliolouhinta kivilohkareiden rikotuksineen oli osa hakemuksen mukaista toimintaa osa-alueella 1 ja osatoimintojen ympäristövaikutukset jatkuivat usean vuoden yhteisinä, toimintaa oli luvan ja lupamääräysten tarpeen kannalta tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena. Kalliolouhinta ja kalliolohkareiden rikotusta ei voitu jättää käsiteltäväksi ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaisessa ilmoitusmenettelyssä senkään vuoksi, että usean vuoden jatkuvasta toiminnasta saattoi lähimmässä häiriintyvässä kohteessa eli valittajien asuinalueilla aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta rasisutusta.</p> <p>Asiakirjojen ja katselmuksella tehtyjen havaintojen perusteella, kun otettiin huomioon mainitun asuinrakennuksen lyhyt 80 m:n etäisyys ja maastollinen sijainti läjitysalueeseen 1 nähden, toiminnasta hakemuksen mukaisena aiheutui mainitulle asuinalueelle kohtuutonta melu- ja pölyrasitusta. Osa-alueen 1 reunalle rakennettu maisemavalli ei riittävästi vähentänyt rasisutusta. Asiassa oli tarpeen lisäksi selvittää muut toimenpiteet ja keinot, kuten suojavyöhykkeen leveys, toiminta-aikarajoitukset ja pölyntorjuntatoimet, toiminnasta aiheutuvan melu- ja pölypäästön vähentämiseksi.</p> <p>31.5.2001 hyväksytyssä asemakaavassa osa-alue 1 on merkitty EV-alueeksi, jolla ylijäämään läjittäminen oli mahdollista. Koska toiminta oli muutetun asemakaavan mukaista eikä ollut selvää, että hakemus olisi hylättävä osa-alueella 1 tapahtuvan kaiken toiminnan osalta tai koko osa-alueen 1 osalta, hallinto-oikeus katsoi hakijan oikeusturvan edellyttävän, että sille varataan tilaisuus esittää uusi suunnitelma, jossa on otettu huomioon, mitä tässä päätöksessä on lausuttu. Sen vuoksi asia palautettiin ympäristökeskukselle uudelleen käsiteltäväksi.</p> <p>Asiassa oli kysymys myös asianosaisten allekirjoittaman sopimuksen vaikutuksesta valittajien valitusoikeuteen.</p>	<p>Asiassa oli kysymys myös asianosaisten allekirjoittaman sopimuksen vaikutuksesta valittajien valitusoikeuteen.</p> <p>(päätöstiivistelmästä ei ilmene tarkemmin)</p>

LIITE 2

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI: VALITUSOIKEUS – VALIKOITUA OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ

Rakennuslupa ja toimenpidelupa, MRL 192 §

KHO 2012:10: Rakennuspaikkaa pidettiin vastapäisenä, kun rakennuspaikka ja valittajan omistama kiinteistö sijaitsivat katujen risteyksessä vinottain vastapäätä ja kiinteistöjen väliin jäi ainoastaan katualuetta. Etäisyys valittajan omistamasta kiinteistöstä rakennuspaikkana olevaan kiinteistöön oli noin 30 metriä. Valittaja oli vastapäisen alueen omistaja ja oikeutettu valittamaan rakennuslupapäätöksestä.

KHO 2008:46: Rakennuspaikkaa ei pidetty vastapäisenä, kun rakennuspaikan ja valittajan omistaman kiinteistön väliin jäi 14,5 metriä leveä katualue ja noin 20 metriä leveä puistoalue. Rakentaminen ei myöskään voinut olennaisesti vaikuttaa valittajan kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen, kun otettiin huomioon kiinteistöjen välinen etäisyys, rakennusten sijainti ja alueella voimassa olevan asemakaavan sisältö. Valitusoikeutta rakennuslupapäätöksestä ei siten ollut.

KHO 19.4.2007 taltio 1084: Ympäristölautakunta oli myöntänyt rakennusluvut 40:n kerrosalaltaan 81 neliömetrin ja 20:n kerrosalaltaan 161 neliömetrin suuruisen tilapäisen majoitusrakennuksen rakentamiseen. Alueelle oli rakennuslupien myöntämisen jälkeen hyväksytty asemakaava, joka ei ollut lupia myönnettäessä lainvoimainen. Ympäristölautakunnan päätöksestä valittaneiden A:n ja B:n vapaa-ajan kiinteistö ei ollut minäkään rakennuspaikan rajanaapuri. Kun otettiin huomioon valittajien tilan sijainti rakennuspaikkojen kanssa samalla puolella tietä, rakennuspaikkana olevien määrääalan ja kiinteistön rajoittuminen luvanhakijan omistamaan rantakiinteistöön, majoituskylän suuruus sekä valittajien kiinteistön suhteellisen vähäinen etäisyys (250 metriä) kysymyksessä olevien majoitusrakennusten rakennuspaikkana olevasta määrääalasta, lupapäätökset olivat voineet vaikuttaa olennaisesti valittajien kiinteistön käyttämiseen. Niillä saattoi myös olla huomattavaa vaikutusta valittajien asumiseen ja muihin oloihin. A:lla ja B:llä oli näin ollen valitusoikeus asiassa. Kun otettiin huomioon, että rakennusten rakennuspaikat on rakennuslupia haettaessa tekeillä olleessa ja pian lupien jälkeen hyväksytyssä asemakaavassa osoitettu pysyvien majoitusrakennusten korttelialueelle sekä rakennusten rakenne ja ominaisuudet, rakennukset oli tarkoitettu pysytettäväksi paikallaan viittä vuotta kauemmin. Ympäristölautakunta ei näin ollen ollut voinut myöntää majoitusrakennusten rakennuslupia tilapäisten rakennusten rakennuslupina.

KHO 21.12.2006 taltio 3544: Asunto-osakeyhtiön yksittäisillä osakkeenomistajilla ei ollut valitusoikeutta rakennuslupapäätökseen, joka koski hissien rakentamista vanhoihin porrashuoneisiin. Asiassa ei ollut esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella olisi voitu katsoa, että päätös myöntää asunto-osakeyhtiölle rakennuslupa hissien rakentamiseksi vanhoihin porrashuoneisiin vaikuttaisi maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettulla tavalla valittajina olevien osakkeenomistajien huoneistojen käyttämiseen.

KHO 2002:40: Eduskunnan lisärakennuksen rakennuspaikkaa ei pidetty vastapäisenä, kun rakennuspaikkana olevan tontin ja valittajan tontin väliin jäi risteys, rautatiekuilu ja yleinen

alue, jolla kasvoi puustoa. Etäisyys yhtiön omistamasta kiinteistöstä rakennuspaikkana kaupungin keskusta-alueella olevaan tonttiin oli noin 150 metriä. Valitusoikeus vähäisen poikkeuksen sisältävästä rakennusluvasta määräytyi MRL 192 §:n mukaan, kun MRL 171 §:ssä säädetty poikkeus asemakaavasta ei ollut tarpeen.

KHO 8.2.1999 taltio 179: Teollisuuslaitoksesta, jonka koko oli 6 299 kerrosneliömetriä, ympäristön asukkaille mahdollisesti aiheutuvat haitat tulivat arvioituiksi ympäristölupamenettelyssä. Kun otettiin huomioon teollisuuslaitoksen tontille asemakaavassa osoitettu maankäyttö, tonttien välinen etäisyys, n. 150 metriä ja niiden välillä oleva maankäyttö eli maantie ja puistoalue sekä meluvalli, valittajilla ei ollut rakennuslain 138.2 §:n mukaista valitusoikeutta.

KHO 28.8.1997 taltio 1997: Asunto Oy:n kiinteistöllä oleva rakennus sijaitsi noin 50 metrin etäisyydellä 56 kerrosneliömetrin suuruisesta kioskirakennuksesta, jossa anniskeltiin alkoholia ja harjoitettiin sen vähittäismyyntiä. Kioskirakennus sijaitsi puistoalueella. Rakennusten välissä oli lisäksi katualue ja toinen puistoalue. Asuinrakennuksen ja kadun välisellä puistoalueella oli myös kevyen liikenteen väylä. Asunto Oy:llä ei ollut puhevaltaa hakea kioskirakennuksen 60 kerrosneliömetrin ja 18 kerrosneliömetrin laajentamista koskevien rakennus- ja toimenpidelupapäätösten purkamista.

KHO 1982 II 35: Rakennuspaikan rannan edustalla osittain sijaitsevan vesialueen omistajalla ei ollut valitusoikeutta rakennuslautakunnan päätöksestä, jolla oli myönnetty rakennuslupa pohjapinta-alaltaan 53 neliömetrin suuruisen lomarakennuksen rakentamiseen tuolle rakennuspaikalle.

KHO 1980 II 51: Noin 100 metrin levyisen salmen toisella puolella sijaitsevan kiinteistön omistajilla oli valitusoikeus rakennuslupapäätöksestä, vaikka salmeen oli maarekisterissä merkitty vesiheinätilus.

KHO 1980 II 47: Rakennuslautakunta oli myöntänyt yhtiön naapurikiinteistön haltijalle luvan rakennusjärjestyksen määräyksistä poiketen rakentaa WC- ja kioskirakennuksen yhtiön hallitseman kiinteistön rajaan kiinni. Kun valitus perustui siihen, että rakennuksen käyttämisestä aiheutuisi naapuruussuhdelain 17 §:ssä tarkoitettua haittaa, päätös koski kiinteistöyhtiön osakkeenomistajien ja huoneistoissa asuvien oikeutta siten, että heillä oli rakennuslain 138.2 §:n nojalla valitusoikeus.

Poikkeamispäätös ja suunnittelutarveratkaisu, MRL 193 §

KHO 2012:25: Yhdistyksen sääntöjen mukainen tarkoitus oli maanpuolustustahdon kasvataminen, maanpuolustustietouden levittäminen ja maanpuolustusharrastuksen edistäminen sekä suojeluskuntien poikatoiminnan ja vuosina 1941–1944 toimineen sotilaspoikajärjestön perinteiden vaaliminen ja jäsentensä yhdyssiteenä toimiminen. Tarkoitus ei sisältänyt yleistä tavoitetta vaikuttaa luonnonsuojeluun, ympäristönsuojeluun, kulttuuriarvojen edistämiseen tai elinympäristön laatuun muutoin. Yhdistystä ei näin ollen voitu pitää maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna yhdistyksenä eikä sillä ollut oikeutta valittaa päätöksestä, jolla oli myönnetty poikkeus entistä suojeluskuntataloa koskevasta asemakaavan suojelumerkinnästä.

KHO 2008:37: X Oy oli hakenut suunnittelutarveratkaisua 18-reikäisen golfkentän ja kerrosalaltaan 10 neliometriä olevan pumppuaseman rakentamiseksi. Rakennuspaikan pinta-ala oli noin 60 hehtaaria. Alue rajautui osittain jokeen ja ulottui myös lähelle järven rantaan. Rakennuspaikkaa ympäröivillä alueilla oli runsaasti asutusta ja toteutumattomia rakennuspaikkoja. Asukkaiden käyttämä yksityinen tie osittain sivusi rakennuspaikkaa ja osittain kulki sen halki. Golfkentän vaikutusalueelta tunnettiin kolme muinaismuistolain nojalla rauhoitettua kivi-kautista asuinpaikkaa ja kahdeksan kivi-kautisten esineiden löytöpaikkaa. Hankkeella katsottiin olevan huomattava vaikutus rakennuspaikkaa ympäröivillä alueilla asuvien oloihin. Heillä oli oikeus valittaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen myönteisestä suunnittelutarveratkaisusta hallinto-oikeuteen.

Kun otettiin huomioon rakentamisen luonteesta, hankkeen laajuudesta ja alueesta sekä sen ympäristöstä saatu selvitys, ei tapauskohtaisessa suunnittelutarveharkinnassa voitu saada sellaista riittävää selvitystä, jonka perusteella hanketta voitaisiin arvioida asemakaavan sisältövaatimusten kannalta. Hallinto-oikeuden ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökset kumottiin ja X Oy:n hakemus suunnittelutarveratkaisun saamiseksi hylättiin.

KHO 19.4.2007 taltio 1084: Ympäristölautakunta oli myöntänyt rakennusluvut 40:n kerrosalaltaan 81 neliometrin ja 20:n kerrosalaltaan 161 neliometrin suuruisen tilapäisen majoitusrakennuksen rakentamiseen. Alueelle oli rakennuslupien myöntämisen jälkeen hyväksytty asemakaava, joka ei ollut lupia myönnettäessä lainvoimainen.

Ympäristölautakunnan päätöksestä valittaneiden A:n ja B:n vapaa ajan kiinteistö ei ollut minäkään rakennuspaikan rajanaapuri. Kun otettiin huomioon valittajien tilan sijainti rakennuspaikkojen kanssa samalla puolella tietä, rakennuspaikkana olevien määrääalan ja kiinteistön rajoittuminen luvanhakijan omistamaan rantakiinteistöön, majoituskylän suuruus sekä valittajien kiinteistön suhteellisen vähäinen etäisyys (250 metriä) kysymyksessä olevien majoitusrakennusten rakennuspaikkana olevasta määrääalasta, lupapäätökset olivat voineet vaikuttaa olennaisesti valittajien kiinteistön käyttämiseen. Niillä saattoi myös olla huomattavaa vaikutusta valittajien asumiseen ja muihin oloihin. A:lla ja B:llä oli näin ollen valitusoikeus asiassa.

KHO 2003:2: Toimenpideluvan myöntäminen golfkentän sijoittamiseen edellytti poikkeusta oikeusvaikutteisen yleiskaavan ehdottoman rakentamisrajoituksen sisältävästä kaavamääräyksestä. Kun toimenpidelupa oli myönnetty ilman tällaista poikkeusta, vaikka se olisi ollut tarpeen, oli ympäristöyhdistyksillä MRL, 193 §:n 6 kohdan mukaisesti oikeus valittaa myönnetystä toimenpideluvasta.

KHO 10.11.2003 taltio 2748: Rekisteröidyn yhdistyksen, joka toimi poliittisen puolueen puolueosastona, ei katsottu olevan sellainen maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 6 kohdassa

tarkoitettu yhdistys, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen.

KHO 1985 II 137: Kalastuskunnalla oli oikeus hakea muutosta lääninhallituksen päätökseen, jolla oli myönnetty vastoin rakennuslain 27.1 §:ssa tarkoitettua rakentamisrajoitusta poikkeuslupa rakentaa kalavesien ympäröimään saareen.